

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52-31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A tanyai iskoláztatásról.

A Népnevelő 21. számában a kath. tanító-gárda egyik oszlopos tagja, egyik lelkes munkása egy olyan eszmét vetett fel, amely, tekintve annak életrevalóságát, kiválóképen alkalmas arra, hogy a kath. tanítóság minél szélesebb körben foglalkozzék vele. Ha *Petrovác* eszméjét a megértés szelleme életre keltené, egy olyan hatalmas, erős, új társadalom alakulna ki, amely hivatva volna arra, hogy erejével a mai társadalom, közgazdaság, politika, erkölcsi és szellemi élet korhadt fáját kidöntse s egy új, egészséges alapon álló Magyarország alapkövét rakja le.

Petrovác a tanyai iskoláztatás eredménytelen, immár avult rendszerét szeretné sutba-dobni, hogy modern felfogással életképes új alapra helyezze azt. S ha valahol elkélne az újítás, akkor itt, a tanyai iskoláztatás körül igen! Mi, tanyai tanítók, kik kevesebb idő alatt határozatos munkát teljesítünk kétnembeli ifjúsággal, mi tudjuk csak megérteni azt, hogy mennyire szükséges lenne a tanyán a beiskolázás érdekében tenni valamit. Nem új törvény, nem miniszteri rendelet kell ide, mert az a tanyán csak írott malaszt. Paragrafusokkal, büntetéssel nem lehet a szülőket közelebb hozni az iskolához, hanem csak még jobban elidegeníteni, pedig — sajnos! — már úgy is félnek az iskolától. A paraszt konviktusok létesítésével megnépesülnének az iskolák; értelmes, erkölcsös, hazát-szerető emberek kerülnének ki azokból, kik már fel tudnak fogni a tanulás óriási fontosságát s akik — idővel — majd elküldenék a gyermekeiket iskolába szíves örömmel. Az analfabéták száma nagyot csökkenne s az ország is a kulturális haladás mesgyéjére lépne ezáltal.

Tökéletes igazsága van *Petrovác*nak abban, hogy a tanyai iskolák szaporítása nem hozta meg azt az eredményt, amit azok felállításától vártak. Nem hozta meg s a jövőben sem fogja meghozni. Az analfabéták száma a tanyai iskolák által nem csökkent egy cseppet sem, tehát ez a kísérletezés meddő volt és marad is. Erős

meggyőződéssel vallom, hogy a tanyai paraszt konviktusok egészen más, sokkal eredményesebb munkát tudnának végezni ezen fontos nemzeti szempontból.

A paraszt konviktusok a tanyai élet központjai lennének idővel. Alkalmas helyiségében hájléket találna a népkönyvtár, olvasókör, gazdakör, ifjúsági egyesület stb., stb. Kis földjén mintagazdaságot lehetne szervezni, melyen a tanyás ember új ismeretet, hasznos tudnivalókat tanulhatna. Mily gyönyörűen lehet itt egyesíteni mindazt, amivel most a magyar nép szellemi, erkölcsi és gazdasági erejét akarjuk nagyítani, erősíteni. Azok a sok szép eszmék, mik a tanítóság lelkét fogvatartják, melyek új, magasztos munkára serkentik, mind, mind megvalósulhatnak a parasztkonviktusok létesítése által.

Nem kevesebb fontossággal bírnának az ilyen konviktusok erkölcsnevelési szempontból sem. Szomorú valóság az, hogy a mi parasztunk már nem a régi, már nem Petőfi tiszta vadvirága többé. A modern élet belopódzott a metropolisok palotáiból a tanyák fehértalú kis házaiba is, magával hozva az erkölcsi romlottság csirait. A sürűn hangoztatott szocialista elvek megbolygatták már a tanyák néma esendjét is, s a bolingató akácok alatt — sajnos — nem egyszer kipirult arcok tekintenek fel káromolva az égre, s kemény ökölboszorult férfikarok emelkednek fenyegetőleg a levegőbe.

Én a parasztkonviktusoktól várom ezen szomorú jelenségek elmúlását is. Ha a paraszt gyermeke ott van a konviktusban, akkor nem hallja otthon atyjának, vagy felnőtt ismerőseinek nyakatekert vallási, politikai és — nem tudom másképen kifejezni — társadalomtudományi okoskodásait. Így tehát azok a hamis bölcselekedések nem jutnak a gyermekhez, legalább nem abban a korban, mikor minden dolog fellegására legtöbb készséggel rendelkezik. Ha a konviktuson kívül otthon, vagy más helyütt tanulna a gyermek olyat, ami helytelen vagy rossz, azt visszaérkezve társai közé, könnyen elfeledtetjük vele, vagy otthon szerzett helyte-

lehet fel fogását, ismeretét könnyen helyessé fejleszthetjük.

Ami a parasztkonviktusok finansziális oldalát illeti, azon is könnyen lehetne segíteni. A felállítandó tanyai iskolák szamat alaposan le kell redukálni s azok helyett konviktusokat kellene lecsiszolni az alkalmasabb tanyai központokon.

A felállítás költségei fedezhetőek lennének abból a különbözetből, amely kevesebb tanyai iskolaépület felállításának költségeiből fennmaradna. Ha tehát tervbe van véve valamely tanyakörzeten 10 új iskola felállítása, akkor a tíz iskolaépület helyett építsünk négy megfelelő helyen tanyai konviktust s így a fennmaradó hat iskola építési költsége fölösen behozná a szükséges konviktus épület költségét, de még az első felszerelési költségeit is.

Ami a fenntartás költségeit illeti, ott már társágosan minimalisnak találom *Petrovácz* tervezetét. Minden egyéb anyagi segítség nélkül, csupán 30 fillér napidíjért nem lehet fenntartani egy konviktust, ha még olyan egyszerűen élünk is. A konviktus jövedelméből telni kell a következő költségekre: legalább két eseléd díjazása és ellátása, a használati tárgyak jókarban tartása, az elveszettek, megrongáltak pótlása, a fűtés és világítás. De készítsünk egy kis számadást! A konviktusban lakik nagyon jó, megfelelő helyen épülnél maximum 100 gyermek. — A napi ellátás átlagban 30 fillér legyen. Akkor harminchetes tanító mellett a jövedelem, 170 napot számítva, 5100 korona s bizony ez az összeg kevés 100 gyermek ellátására. Egy másik nélküliség az, hogy a tanyai embernél a napi 30 fillér is nagy pénz! Sokkal szívesebben áldozna a magyar földműves nép erre a célra gabonát, húst, tojást, szóval természetbelieket, mert azok értéke az ő szemében nem oly nagy, mint a pénzé. De ismerjük ennek a kellemetlen oldalát a régi tanítói fizetések kiszolgáltatásánál s így ennek az elintézése is nyílt kérdés marad, amelyet megvitatni több embernek több ismerete illetékes.

A tanító beosztását illetőleg, a *Petrovácz* ajánlotta időbeosztás tökéletes s annak keresztülvitele még parasztkonviktusok felállítása nélkül is üdvös lenne. Amikor nálunk a gyermek felér az iskolába, akkor már az úttól, az otthon végzett munkától fáradt, már pedig fáradt testben a lélek is fáradt, a felfogó képesség eszikken s a tanító munkája eredménytelen marad. Ezen a tanítási eredményt annyira hátráltató dolog segítenének a parasztkonviktusok.

Újra és újra ismétlem: *Petrovácz* eszméje gyönyörű! A tanítóság indítsion mozgalmat ennek érdekében, hogy minél szélesebb körben ismerkedjenek vele. Legyen *Petrovácz* eszméje a nemzeté, hiszen tudjuk, ha egy eszme egy nemzetet foglal el, akkor lelkesít, akkor annak jövője biztosítva van!

A testet öltött eszme mindig egy léleknek a virága, de ezer és ezer lélek szeretetének, támogatásának melegeitől kelt életre.

Kár lenne ezt a gyönyörű tételt közönyös szívvel elvetni. Targyaljuk le, vitassuk meg, hisz egészséges szellemű hivatalos lapunk olyan készséggel bocsajtja rendelkezésünkre hasábjait!

Avval végzem szerény soraimat, amivel kezdek: Ha *Petrovácz* eszméjét a megértés szelleme életre keltene, egy olyan erős társadalom fejlődne ki, mely társadalom a korhadt erkölcsök, laza vallásos érzület rozsdás bilincseit levetné magáról s a tiszta erkölcs, nemes, érző valóság, egy hazaszeretet aranyfényében tündökölné. . . .!

Nyílassy Sándor.

A modern erkölcsi válságnak társadalmi okai.

III.

Vegre emlékezzünk meg még egy végzetes társadalmi betegségről, t. i. a *családnak bomlásáról*. «*Désagregation de la cellule sociale*» — így nevezi Duprat helyesen ezt a gyászos jelenséget. A család a társadalomnak alapsejtje és rendezett viszonyok között minden emberiségnek, erénynek, erkölcsnek első iskolája és melegágya.

Ma ez az alapsejt indult bomlásnak. A jomódi családokat a hedonikus világfelfogással bomlasztja, a munkás családokat pedig az ipari *laissez faire*.

Sok uri családban béreencekre bizzák a gyermek nevelését; az apa, az anya, a fivér és a nővér külön-külön saját gyönyöreit után futkos. Itt Budapesten sok uri családnak lakasa ezen szempont szerint van fölcsztva és berendezve. Hogy a gondatlan, henye élet mellett is megmaradjon a vagyon, a kényelem és tartósabb legyen a kellem: arról az egyke és a kettőke gyilkos rendszere gondoskodik. Az alatt pedig a bűn sötét tudata ráül a lélekre és megmérgez minden igazi örömet és boldogságot.

A civilházasságnak válási laxizmusa szintén nagy család- és nemzetrontó tényező. És egyben visszaesés régi barbar állapotokba, amikor a gyengébb védtelenül volt kitéve az erősebb brutalitásának. Mert mire hoz a bűnös válás legtöbb szenvedést? Bizonyára nem az erősebbik félre, a férfiúra, mert az könnyebben föl-találja magát az élet forgatagában. A szenvedés a gyengébbekre hárul: a nőre és a gyermekekre. Feltűnő, hogy az öngyilkos és tébolyodott nők között igen erősen vannak képviselve az elvált asszonyok. S mit mondjunk a szegény gyermekekről? Már zsenge korukban tanui a családi meghasonlásnak, civódásoknak, gyűlölködéseknek. Nincs részük a rendezett tűzhely áldásos melegében; akiknek kötelességük lett volna gyermekeiket gondozni és szeretettel elhalmozni, épen azok, t. i. a szülők rontják meg a szerencsétleneknek kora ifjúságát.

S mi van a szegény családokkal? Azokat a meg nem fékezett industrializmus, a rendezetlen

ipari élet szaggatja széjjel. Az apa után az anyát is a gyárba kergeti, a magukra maradt gyermekeket pedig a csavargóélet ezer veszedelmének teszi ki. Vajjon ki fékezze meg a gyermekeknek fejlődő rossz hajlamait, ki vezesse őket az erkölcs útjára, ha a szülő ezt nem teheti? Sok házban úgy áll a dolog: mikor az apa a gyárba indul, gyermekei még alusznak. Midőn a gyárból hazaérkezik, gyermekei már alusznak. Mikor nevelje hát őket?

Ha mindazokat a teendőket fölakarnók sorolni, amelyeknek segítségével az összes esetelt bajokat megszüntetni vagy legalább lényegesen enyhíteni kell: egész könyvet kellene írunk. Mi inkább csak arra törekedtünk, hogy fölrazzuk egy keveset az alvó vagy szunnyadozó közlelkiismeretet. Ha egyszer fölébred, könnyen megismeri, hogy mi a teendő.

És most még egy igen fontos mondanivalónk van.

A t. olvasó eléggé láthatja, hogy mi vagyunk legkevésbé hajlandók az erkölestelenségnek társadalmi okait kicsinyelni. A bűnözésnek végső forrása és közvetlen főoka mindig az emberi akarat: ez *határozza* el magát a bűn elkövetésére. Am a leírt társadalmi bajok hatalmas bűnkisértések és bűnalkalmak, melyek az akaratot sokszor félelmetes erővel befolyásolják. Minél gyengébb ez az akarat, annál könnyebben történik meg a megtántorodás. A külső viszonyok, melyeket leírtunk, a bűnözésnek másodlagos okai: *causae secundariae*. Csizmadia Sándor közel jár az igazsághoz, mikor a bűnözés világról írt könyvében azt mondja, hogy ezek a másodlagos okok sokszor fölemésztik a *causa prima*-t, az emberi akaratot, mint Faraónak sovány tehenei a kövéreket.

Am s ez a fődolog, a normális, egészséges, erős embernek akarata nem törik meg a mili-unek súlya alatt, ellen tud állani a legnagyobb kísértésnek: megküzd a legkedvezőtlenebb viszonyokkal is. Az egész kérdésnek tengelye tehát az *emberi akarat*. S a legfőbb baj abban áll, hogy *ez az akarat manapság igen sok embernél gyöngé*. Az akaratgyengeség korunknak főbetegsége s ez a betegség a vallásos meggyőződés és élet hanyatlásának a következménye.

A modern emberiségnek egész mai válsága tehát a vallási kérdésre vezetendő vissza. Ez nemcsak a katolikus gondolkozóknak a meggyőződése, hanem *általánosan elfogadott tudományos tétel*. Nagyon fontos dolog, hogy ezen állításunkat bebizonyítsuk. A bizonyító anyag előadásában természetesen korlátoznunk kell magunkat.

Th. G. Masaryk, egyike a legképzettebb osztrák gondolkozóknak, azt hangsúlyozza, hogy a mai erkölcsi válságnak legmélyebb gyökerét az ember bensejében kell keresnünk. Hiszen azok a társadalmi bajok is — úgymond — amelyeket fölpanaszolni szoktunk, azért léteznek, mert mi *tűrjük és akarjuk* őket. «Die politischen und wirtschaftlichen Verhältnisse eines Volkes sind

nur die Aussenseite des inneren Geisteslebens, sie sind durch dieses Geistesleben bedingt und daher muss der Arzt dieses ins Auge fassen». Minden baj — úgymond — onnét ered, mert nem vagyunk többé hívők és vallásosak. «A vallás — írja Masaryk — a teizmus és a halhatatlanságban való hit által vigaszt nyújt az embernek az élet minden helyzetében, reménnyel tölti el minden bajban és megerősíti őt az emberiség iránt való szeretetében». «Harmonikus vallásos világfölfogás még egy jóbnak az életét is elvilehetővé teszi; a vallástalanság már az első megpróbáltatás alkalmával tűrhetetlenné teszi az életet». «Schwindet die Religiosität, schwindet die Macht der Kirche, so schwindet der Trost, die Hoffnung und Lebensfreudigkeit». Tudományosan megállapított ténynek mondja Masaryk, hogy a modern öngyilkossági mániának igazi oka a vallástalanság. Szó szerint adjuk e jelentős helyet: «Alle Forscher, welche sich mit der Erscheinung des Selbstmordes näher befassten und der Sache auf den Grund zu kommen suchten, haben die Irreligiosität als die eigentliche Ursache der modernen Selbstmordneigung erkannt; so Casper, Blanc, Lisle, Winslow, Brierre de Boismont, Wagner, Morselli, Oesterlen, Hausner, kurz die meisten Statistiker und Aerzte».

Épen azért semmiféle gazdasági és társadalmi reform magában véve, az emberiséget meg nem menti. A lelkeket kell meggyógyítani — mondja ez a modern gondoikozó — mint Krisztus tevő. Nagyszerű — úgymond — látni, miképen tartózkodik Krisztus minden politikától. Pedig mily könnyű lett volna neki abban a mozgalmas időben politikai és szocialista mozgalmat szerveznie! Hanem ő nem így. «Aber er dringt auf Besserung der Charakter, er dringt auf Verinnerlichung des religiösen Gefühles; er will, dass die Menschen gut werden, denn er weiss, dass sie nur dann Ruhe für ihre Seelen finden würden.»

Az előbb már idézett Fouillée, európai nevű gondolkozó, azt mondja a marxistáknak, hogy korunk nagy erkölcsi problémája nem annyira a gyomornak, mint a szívnek a kérdése. Marx azt hiszi, hogy a társadalmi viszonyok jobbrafordulása angyalokat csinálna az emberekből. Főleg a kollektív társadalomról szeretik mondani a szocialisták, hogy ott megszűnik majd minden bűn. Ezzel az optimizmussal szemben helyesen mondja Fouillée, hogy a kollektivismusban is megtalálná a maga lakóhelyét a hét főbűn, mert ez a lakóhely az emberi szív. A modern kor morális súlyedésének főoka nem a nyomor, hanem az emberi szenvedélyek. Azért ő is az angol Morisonnal tart, aki szerint: Minden gazdasági reformnál fontosabb a jellemképzés.

A jellemképzés pedig Fouillée szerint is alapos erkölcsi nevelésnek a föladata. A katolikus vallás dogmaival nincs ugyan tisztában s azért nem ért velük egyet, mindamellett hangsúlyozza, hogy a vallás a leghatalmasabb erkölcsnemesítő

tényező. Ez — úgymond — elemi szociológiai igazság. Nagy érdeme, szerinte, a vallásos nevelésnek, hogy a bűnt már csirajában igyekszik megfojtani, tiltván a rossz gondolatokat és kívánságokat is. Azért legalább annyit kíván a modern bölcselektől, legyenek a vallásokkal szemben türelmesek. A Petite Roquetteben fogva tartott 100 fiatal fegyenc közül — úgymond — katolikus iskolába járt 11, laikus iskolából kikerült 87.

Ferriani, államügyész Comoban, a gyermek-kriminológia terén elsőrangú tekintély, az ijesztően növekvő gyermekbűnözés ellen a legfőbb orvosságot intenzív vallás-erkölességi nevelésben látja. Akarok itt — úgymond — néhány nem gyanús szerzőre hivatkozni, mert Olaszországban azonnal elfintorítják az emberek arcukat, műhelyt valaki szóba hozza az iskolai vallás-oktatást, mintha az evangélium nem lenne a jónak, a szeretetnek, a testvériségnek legmagasabb törvénykönyve. Semmiféle hitetlenség nem pótolhatja — úgymond — az evangéliumot, a társadalomtudományról szóló ezt a legigazabb, legtökéletesebb könyvet, mely magában véve is elegendő volna az erkölcsi rendnek és a társadalmi jólétnékvisszaállítására. Hivatkozik azután Jules Simonra, Carlo Burattira, Garofalora, sőt Darwinra is, akik valamennyien hatástalannak mondják a független, laikus erkölcsnevelést a vallásos neveléssel szemben.

Garofalo, híres olasz szociológus, a napolyi egyetemnek bekebelezett doktora, azt tartja, hogy az evangélium egyike a leghatásosabb eszközöknek a bűnözés leküzdésére. Majd Spence-re hivatkozik, akinek meggyőződése, hogy az utilitárius erkölcsstan eredményt elérni nem tud. A vallás imperatívusai előtt meghajolnak az emberek, de hasznossági érveléssel nem lehet őket rabolni az erkölcsi törvények megtartására.

Az ifjúsági bűnözésnek egy másik nagy tanulmányozója, Duprat, végzetes bajnak tekinti a hitoktatásnak az iskolából való kizárását. A gyermekbűnözés — úgymond — a legújabb ötven esztendő alatt megnégyszereződött, a laikus erkölcsoktatás pedig erőtlén, a vallásos etikai nevelést egyáltalán nem pótolja. A gazdasági és társadalmi élet reorganizációját ő is szükségesnek tartja, de a legfőbb teendő az embereknek gyökeres megjavítása.

Ugyanezt a nézetet vallja a mi jeles kriminológusunk, dr. Balogh Jenő is. «A bűncselekményeknek — írja Nyomor és büntetés» című munkájában a marxistákkal szemben — nem egyetlen tényezője a büntetésnek gazdasági helyzete. A világtörténelem bizonyítja, hogy milliók lelkét nem egyedül gazdasági érdek, hanem sokszor magasabb erkölcsi érzések és törekvések vezették elhatározásaiban. Sok száz ezren egyszerű, sőt szűkös gazdasági viszonyok között is meglehetősen élnek és eszük ágában sincs bűncselekménnyel könnyíteni sorsukon. Ezzel szemben sok dúsgazdag ember szédelő

ügyletekkel, családokkal, megvesztegetésekkel iparkodik összeharcsolt vagyonát folytonosan növelni. «Mily sokan élnek köztünk, akiknek lelkében elvetemedettség, gonoszság, durvaság, alnokság lappang... Mily sok embert irányít cselekvésében az élvezetek mohó hajszolása, nagyravágyás, a hatalom után való kapaszkodás és más hasonló hibák, melyek őket bűncselekményekre ragadhatják.» Első teendő tehát: az erkölcsi újjászületés.

Oettingen, a hírneves luteránus morálstatistikus, egész nagy művében egyebet sem bizonyít, mint azt, hogy mai bajainknak kútforrása a vallás-erkölességi életnek hanyatlása s a beteg nemzeteknek orvossága az etikai renaissance. Am szerinte a morális függ a vallástól, melytől nem szabad elválasztani. Az etikai parancs a legszentebb Lénynek akarata. Isten gyermekei vagyunk — úgymond — s ez a tudat alapja a mai erkölcsi engedelmségünknek. Csakis a valláson alapuló etikában lelhető meg az a regeneratív erő, melyre korunknak szüksége van. Ezt az erőt pedig Krisztus egyháza közvetíti a nemzeteknek. «Sittlich im christlichen Sinne kann Niemand sein, welcher der Kirche Christi den Rücken kehrt».

Halmazhatnók a bizonyítékokat tovább is, am fölösleges. Értekezésünket két ténynek megállapításával fejezzük be.

Először: az előadottakból kiviláglik, hogy a mi szabadkőműveseink és szociáldemokratáink, mikor főleg a «Világ»-ban és a «Nepszavá»-ban az iskolai hitoktatás ellen küzdenek, *siralmas tudatlanságot* árulnak el. A vallásoktatás ellen folytatott harcuk tudománytalan, barbár inzultus a kulturának és az emberiségnek legszentebb érdekei ellen.

Másodszor: A hivatása magaslatán álló pap-ság és tanítói kar oly kulturumunkát végez, mely az emberiség boldogságára nézve *leglényegesebb, legmélyebb és így legszükségesebb.*

Jehlicska Ferenc dr.

A magyarországi tanítók szabadegyesülete.

Mi ez, barátaim?

Bevallásuk szerint intenzív, demokratikus népkulturai erélyes, lankadatlan munkásságra való törekvés az egész iskolaszervezetnek államivá tételére, a *felekezeti hit és erkölcsannak teljes kiküszöbölésével*, a tudomány mai állásának és a modern élet követelményeinek megfelelő reformálására; mézes madzag gyanánt a tanítók anyagi és erkölcsi helyzetének gyökeres javítása azzal a határozottan kimondott céllal, hogy a holt kéz (persze itt csak a katolikus egyház értendő) vagyona elkoboztassék.

S kik vezető korifeusai a szabadegyesületnek? Kik volnának mások, mint többnyire zsidók s fajuk, ivadékaik jövőjét aláásó oly keresztény elemek, akiknek talán már gyermekeik, de unokáik biztosan átkozni fogják azt a szerencsétlen pillanatot, mikor

atyák hangzatos szavak, ígéretek után indulva, koldussá tették fajukat.

Mert jól jegyezzük meg, hogy a tanítók szabadegyesülete nem más, mint lábballal tiprasa a keresztény társadalom jogainak. Becsmérlése annak, ami elsősorban nem zsidó és nem szabadkőműves, de oly raffineriával, hogy a szabadkőműves társulatokból a kereszténynek anyakönyvezett elemeket is egykor majdan kiüzve, a magyar faj történelmileg államfenntartásra képtelennek bizonyíttassék, az egyedüli létjogosultságra minősített zsidó fajnak anyagi és szellemi téren való állami és társadalmi teljes érvényesülésével és így a keresztény elem anyagilag kiaknázott, szegénységben tengődő, hitétől megfosztott szánandó rabszolgatömeggé váljék. És akkor a közhivatalok és állami iskolák legnagyobb részei zsidó elemekkel töltetnek majd be.

A tanítók szabadegyesületének további bevalott eszméje a magyar faj, a nemzeti magyar kultúra államalkotó tradíciójának megtagadása; a Ferrer-féle anarchia dicsőítése, a Havre-féle páratlan s faji tekintetben fegyveres védelmet sem ismerő elveknek, eszméknek exportálása és teljesítése, hogy a magyar nemzeti államiság legbiztosabb alapzatai szétrobbantassanak. Igen, szétrobbantassanak azon tényezők által, akiknek e hazának vérel történt megszerzésében, fentartásában vagy nagyon kevés, vagy egyáltalán semmi részük sem volt.

Apponyi Albert gróf, ez a hatalmas elme, akinek magyar nemzeti érületével és tudásával a tanítók szabadegyesülete összes tagjainak tudása, nemzeti érülete nem ér fel, igen helyesen és bölcsen cselekedett, mikor a szabadegyesület alapszabályait nem erősítette meg s hogy Székely megerősítette, azt helytelenül tette, mert igaza volt Apponyi grófnak, mikor azt mondotta, hogy miután az alapszabályok oly feladatokat állítanak, amelyeknek egyesületi szervezetben való munkálása a tanítóknak, mint közhivatalnokoknak szolgálati viszonyába ütközik, az alapszabályok megerősíthetők nem voltak.

É tekintetben a szabad, a rakoncátlan gondolkozás ideális országában a hírhedt szociáldemokrata Briand a legutóbbi vasuti sztrájkból kifolyólag arra törekszik, hogy a különféle szindikátusoknak az alapszabályok keretén belül való politizálást nem engedje meg. Már pedig a magyarországi tanítók szabadegyesülete nem más, mint politikai tényező a szabadkőművesség politikai szolgálatában.

Egyébként is, minek tekinti a szabadegyesület a magyar nemzetet alkotó keresztényvallású milliók tömegét? Ki hatalmazta fel őket arra, hogy oly jogokba avatkozzanak, amelyek elsősorban is a nemzetet alkotó és fenntartó elemek teteles, tehát sarkalatos jogai? Kik, micsodak ezek a szabadegyesület tagjai? Minő szociális értékű eredményeket mutattak már fel népnevelői, tanári működésükkel? És egyáltalán ki hatalmazta fel oly jogok gyakorlására, amelyek az ő működési körükön kívül esnek? Azt csak megengedik nekem, hogy bármelyféle fizetett alkalmazott elsősorban is abban az irányban tartozik munkálkodni, amelynek munkatereire részére ki vannak mérve, munkálatai meg vannak állapítva. Mint tanító, polgári jogot szabadon gyakorolhatja, de egyébként ahhoz kötött tényező, amely kenyeret ad, legyen az állami vagy felekezeti. Azért az én erős és megingathatlan meggyőződéseim szerint bármelyféle tanítói vagy tanári testületnek, mint politikai jogokkal foglalkozó testületnek nincs, nem lehet,

nem is szabad alapszabályszerűleg biztosított jogosultságának lenni.

Na y elvi és elméleti szegénységre vall az, hogy a tanítók szabadegyesületének vezértényezői ezt nem tudják s Magyarország nemzetfenntartó tömege joggal elvárhatja a kormánytól, országgyűléstől, hogy az egyesületet szétrobbantsa, mert arra egyáltalán nincs szükség, mert nem más, mint olyan fékezhetetlen elemeknek társulata, akiket azért fizetnek, hogy az állam által előírt szabványoknak megfelelően képezzenek és neveljenek s ne anarchikus tendenciákkal foglalkozzanak. Ha munkakörükkel nincsenek megelégedve, hagyják ott, mert terrort gyakorolni nem áll szabadságukban.

Mi magyar kath. tanítók, kik őseink buzgoságának, nemzetvédő vitéz erényeinek követői és terjesztői vagyunk; kik a nemzeti ősök iránt a legnagyobb kegyelettel viseltetünk, akik mint ilyenek teljesen mértékeltel tudjuk az emberi erkölestán alaptételeit és egész életünket a nemzeti s munkaszeretettel párosult népnevelői feladatok teljesítésére szenteljük és az iskolában ép úgy, mint a társadalomban legalább is műveljük oly fokban a tudományokat, mint a szabad társulat tagjai: egyenesen visszautasítjuk a szabad társulat illetéktelenül felhasználását és hirdett törekvéseit és a legnagyobb megbotránkosunkat nyilvánítjuk azok fölött, akik Apponyi Albert grófot, a magyar nemzeti szellem leghatalmasabb megalapozóját, a tanítók jötevőjét kigunyolni merészelik és a keresztény elemeket, lefogásukat, jogukat semmibe sem akarják venni.

A keresztények milliói pedig más helyütt tudni fogják érvényesíteni magukat azokkal szemben, akik csak azért ígérnek hü-hót, hogy maguk életét a demokrácia leplével uralással biztosítsák.

Ezek után még tisztelettel kérjük a kultuszminiszter urat, valamint a nagyméltóságú püspöki kart, hogy a tanítókat és tanárokat az alapjában államellenes tendenciájú egyesületbe való belépéstől addig is eltiltani sziveskedjenek, míg azt törvényesen fel nem oszlatják. Bertalan Vince.

Két mizéria.

A nepoktatás intenzivitása mindig reformokat sürget. Egymásután bukkannak fel tanügyi lapjaink hasábjain a korrekt észrevételek és ezekkel kapcsolatban az eszmék, a reformok megvalósítását irányító praktikus irányelvek. Ezek elől nem térhetünk ki mi, magyarok, mint akik a nyugati műveltség milliójében vagyunk. Sőt speciális viszonyainkat sem szabad felednünk, amely felett napirendre nem térhetünk. Szintügy, ha a korral haladni akar nepoktatásügyünk és ha nem óhajt mindent idegen mintak után rendezni nepoktatásunk vezetősége — aminthogy nem is lehet mindent, — ha szíven viseli ez ország polgárainak műveltségét, ha alaposabbá akarja és kívánja tenni a nép fiainak tudását, kell, hogy két mizérián ismét gondolkozzunk, ami országszerte a feltétlenül szükséges fundamentum, az elemi oktatás hátrányára van: amiről röviden szólni bátorodom: I. a tanítóváltozás és II. az alföldi iskoláztatás.

I.

Hogy mi okozza a tanítóvándorlást, a kauzálitást oly mélyen nem boncolom. Jövedelmezőbb állás a város, a rokonság, a családi helyzet, a helyi társa

dalom, a kösztkérdés, a pálya elhagyása, a vidék ridegsége, betegség etc. mind nem a témám főcélja. Hanem igenis az allas elhagyását követő, hosszú iskolai regráció.

Az iskolaszékek előre fáznak a tanítóváltozástól. És nem ok nélkül. Akárhány helyen hetekig, hónapokig kénytelenek a tanítási idő folyamán iskola nélkül lenni a gyermekek, mert még nem választottak tanítót.

Azok, akik népiskolákban működnek, elég tapasztalatot szerzhettek, hogy szünet után mennyire kiközkönnék a gyermekek a tanulás s tudás kerékvágásából. Így van a tanítóváltozás alkalmával, bármely évszakban történik is. Akar az év elején, közepén és végén.

Alighogy kicsiszoltak az év elején a nagy vakáció görcseit, alighogy a normális állapot helyreállt, már is ismét visszaesnek hibájukon kívül, szegény gyermekek, a szünet romboló légkörébe. Midőn megérkezik az új tanító, a feledés Cerberusa őrzi a kis agyakat, előről lehet kezdeni a munkát.

Az év közepén bekövetkező távozás sem kisebb hatású. Tudjuk, hogy öt teli hónap — októbertől február végéig — a tanítás alapozó ideje. Ha ekkor nem tanít az iskola, oda az egész év. E hónapokban minden perc drága. Hogyne volna két hét, három hét... a tanítás és eredménye rovására? Nagyon.

Év végén történő változás pedig a tanítási anyag allandosításában okoz zavart és szerepel akadályként.

A tanítóváltozás után bekövetkező iskolai fejtelenség hátrányos volta mellett bizonyít a legtöbb pályázat végén olvasható: az allas azonnal elfoglalandó befejezés.

Az iskolák osztott, vagy osztatlan volta szerint is bebizonyíthatjuk a változás okozta mizériát.

Az osztott iskolára valaki kontra felhozhatná, hogy a többi tanító taníthatja az árva osztályt. Igen, ha ezeknek nem a maguké volna az első. Csak higyjék a magóval végzett, akkor irat, vagy olvasat a tanítónélküli osztályai, hol az egyik, hol a másik osztály órán kívüli ami egy órát tesz ki, többet nem. Ez több a semminél. Ez nem normális állapot. A tananyag lényege ily körülmények között sem vihető keresztül, az oktatás nem lehet rendszeres.

Legszomorúbb helyzet az osztatlan iskoláknál áll be. Egy tanító volt és az is eltavozott. Oda néhány hét! Addig itt nincs segítség, míg tanító nem kerül. És kerdek, hany ily (osztatlan) iskola van a községek külterületén ez országban!

Statisztikai adatokból nem beszélhetek. Izolált helyzetem nem enged e mindentmondó ábecébe tekinteni. De csináljunk középszámítást! Iskolai éveknek 42 hetet számítunk. Az állami és a székesfőv. iskolákon kívül hetenként 16 állást vegyünk üresnek, — ugyancsak keves — így 672 allas üresedik meg évenként. Minden egyes allas betöltési idejét 18 napra társáljuk, hat 12,096 nap fölösleges szünetet nyerünk évenként. Ez a 12,096 nap 41-15 iskolai évet tesz ki egy iskolai évben. Tehát évenként 41 iskolai év eredménye van köckára tevé. Ambar tudom, hogy eléri a 60-70-et is, pedig a hosszabb megbetegedéseket fel sem vettem, midőn szintén legtöbbször — egy pauza szokott beállni. Micsoda szam! Es ezt 40,320 tanköteles kénytelen évenként előrehaladása rovására viselni.

Kesz kár ez azon érában, midőn az analfabéták (felintettek) oktatása civilizációnk főgondja, midőn

a népoktatást szélesebb körre terjesztik ki annak ingyenességével a nép fiai közt.

E mizéria megszüntetésére a népoktatás érdekében nemcsak gondolni, hanem tenni kell. Kérdés: hogyan?

A székesfőváros tanügyi állapota némileg sejteti velünk, egy kis világosságot vet a dologra. Ott, ha egy allas megüresedik, nem hagyják az osztályt magára, avagy semmittevésben. Oradijasokkal helyettesítenek minden legkisebb hiányt, mely a tanítószemélyzet rendkívüli körülményeiből származik.

A főváros kész áldozatokat hozni tanügyeért.

Ehhez hasonlóan az évi változások atlagának megfelelőleg tanítók alkalmazandók, akik a tanfelügyelőségek székhelyén — a felekezeti iskolákhoz beosztottak az egyhm. főtanfelügyelőségeknél, a községi iskolákhoz osztottak a kir. tanfelügyelőségeknél — volnának egyhm. megbízott, vagy kir. megbízott tanító címmel. S mint ilyenek, allasukból kifolyólag az év bármely szakában azonnal azon iskolákhoz rendeltetnének, ahonnan eltavoztak a tanítók és addig tanítanának, míg az ujonnan megválasztott meg nem érkezik.

Ha — tegyük fel — egyik-másik nem volna ily iskolához kiküldve, így nem volna elfoglalva, azok a tanfelügyelői iroda dolgait latnak el. Megszünnék a tollnoki allasok külön kiadása: kb. 120,000—200,000 korona.

Igaz, hogy a kiadás többet tenne ki a megbízott allasok szervezése folytán. Az egyházmegyei főtanfelügyelőségeknél kb. — felületes számításal — 190 tanító alkalmaztatnék 304,000 korona kiadással, a kir. tanfelügyelőségeknél kb. 201 tanító 321,000 kor. fizetéssel, de csak 201,600 korona évi többlettel. Úgy gondolom, kétszer ennyit is meger a népoktatás.¹

Eszerint nemcsak a tanítónélküli iskolák helyzete javulna, hanem 391—400 tanítói allas nyílnék meg az amúgy is túlteremt tanítói pályán.

Kerényi Részó.

(Folytatjuk.)

Magyar tanügyi lapok szemléje.

(vs.) *Alkoholizmus ellen.* — 9. sz. *Adam Éva:* A gyermek erkölcsi világa. — *Szerem:* Az abstinencia több az Ehrlich-Hata 606-nál. — *Simon Károly:* Alkohol és az élet. — *Incz György:* Aki vízzel gyógyít. Tarsadalmi színmű. — *Mozgalmunk.* Szövetségi értesítések. — *Nyirő József:* A vadvíz. — *Cukorka kérdés.* — *Különlélek.* — *Irodalom.*

Az Alkoholellenes Szövetség ezen jól szerkesztett havi folyóiratát igen melegen ajánljuk tanítótársaink figyelmébe s partfogásába.

Beregnyei Tanügy. — 8. sz. — *Schoz Ernő:* Néhány szó a népiskolának és középiskolának egymáshoz való viszonyáról. — *Jantsky Béla:* Újságolvasás a nevelés szolgálatában. — *Balajthy Eszter:* Miként volna eredményesebbé tehető a történelem tanítása? — *Dezso Lipót:* Férjhezmenő tanítónők. — *Tárca:* *Szabolcska Mihály:* Tiszteld a gyermeket. — *Racz Pál:* Osztozás. — *Égyleti élet.* — *Vegyések.*

Család és Iskola. — 14. sz. — *Kollai Lajos:* A ta-

¹ Részletesebb fejtegetést nem teszek. A felekezeti iskolák részére kinevezendő megbízott tanítók fizetésforrásáról, annak megállapításáról, előteremtéséről a dolog részletessége miatt nem szólhatok. Az az eszme a nemes cél szolgálatában van, magától értetődik.

mito erkölcsnevelő munkája. — *Toth Irma*: A Gyermektanulmányi Múzeumról. — *Zsomboryné Urschitz Anna*: Foglalkozás az óvodában. — *Tárca*. — Egyesületi élet. — Irodalom. — Vegyesek. — 15. sz. — *Hantos Gyula*: A tanító egyénisége. — *Pallós Albert*: Magyar Éndre. — Folytatása az előző számú cikkeinek. — *Szemle*: Az ifjú bajor tanítók mozgalma. — A voralbergi tanítók fizetése. (S. A.) — Irodalom. — Vegyesek. — 16. sz. *Váró Béni*: Az iskola fóladata. — *Kertész József*: Brassai Sámuel didaktikai elvei. — *Pallós Albert*: Iskolaavatás. — *Tárca*: Svédországi impresszióm. *B. Bánffy Györgynétől*. — Meghívók. — Egyesületi élet. — Vegyesek.

Egészség. — 9. füz. — *Mayer László dr.*: A tifuszszal való fertőzés támadásának és elterjedésének okairól. — *Gerlóczy Zsigmond dr.*: A kolera. — Egyesületi ügyek. — Rövid közlések.

Hevesmegyei Tanügy. — 9. sz. — Hevesmegye közoktatásügye 1909-ben. — Hivatalos rendeletek, köriratok. — *Imrefi József*: Felmenő vagy osztályrendszer? — *Kürthy Menyhért dr.*: Az elemi és középiskola egymáshoz való viszonya. — Tanügyi közgazgatás. — Tanügyi hírek. — 10. sz. — Tartalma ez előző számú folytatása.

Hivatalos Közlöny. — 19. sz. — A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1903. évi 32.852. sz. a. körrendelete a természetbeni lakást élvezők fűtőanyagának használatát tárgyában. — Közlemények. — Tankönyvengedélyezések, bírálatok. — Pályázatok. — 20. sz. — Az 1910. szeptember 24-én kelt 80.000. számú miniszteri rendelet, amellyel a nem magyar tanítványok, államsegélyt élvező községi és művelődési népiskolák részére kiadott *Tanítási Törv.*-ét életbe léptette. — A 100.600. sz. alatt kiadott rendelet az elemi népiskolai oktatás ingyenességéről szóló 1908. évi XLVI. t.-c.-nek végrehajtása tárgyában. — Bírálatok, pályázatok.

Katolikus Iskola. — 8. sz. — *Albert István*: A magyar tanítók szövetsége. — *Brunner András*: A békemozgalom és a népiskola. — Hivatalos ügyek. Vegyesek.

Kisdednevelés. — 18. sz. *Szoke*: A családi nevelés kongresszusa és a kisdedóvintézetek. — *Hüll Cili*: A testgyakorlat anyaga a kisdedóvintézetekben. — Az óvónő becsülete. — Egyesületi élet, hírek. — 19. sz. — *Hüll Cili*: Nemzetközi kisdedóv-kiállítás. *Domokos Lászlóné*: Gyermektanulmányozás a kisdedóvban. — *Klein Mária*: Mik is vagyunk mi magyar kisdednevelők? — Rendes rovatok. — 20. sz. — *Hankovicsné*: Székely Gáborné kiténtése. — *Stepankó Albert*: Kisdednevelők kiténtése. — *Ballai Károly*: A gyermektanulmányozás módszereiről. — Egyesületi ügyek, pályázatok.

Kultúra. — 5. sz. — *Dr. Eötvös Richard*: Az iskola becsülete. — *Egy-egy paedagógus följegyzései*: Az osók vére. — *Humor Imre*: A cigaretta. — Kultúra, ujság, kis mesék. — 6. sz. *Reflektor*. — *Drozdy Gyózó*: A koedukáció. — *Dr. Székely Endre*: A tanfelügyelők. — Kultúra, ujság, irodalom és művészet, színházi szemle.

Magyar gyogyepedagógia. — 7. sz. — *Nagy Péter*: A siketnémák tanítási kötelezettségéről s a siketnémák intézeteinek anyagi ellátásáról. — *Herodek Károly*: Foglalkoztatva-tanítás. — *Szabó Imre*: Amman. Beszélő süket. — Rendes rovatok. — 8. sz. — *Dr. Rejto Sándor*: A garatmandula kivételéről. (Adinoid műtét.) — *Scholtz Lajos*: A siketnémák tankötelezettsége és az intézetek fenntartása. Hírek. — Külföldi szemle. — Vegyesek.

Nemzeti iskola. 38. sz. A világbéke⁷ hősei. — E szám nagy része a tanfelügyelők dolgaival foglalkozik. — 39. sz. — *Bartha Pál*: Rideg valóság. A tanítóhiányról szól. — 40. sz. — *Egy öreg tanfelügyelő* i. «Nosztra culpa» címmel tárgyalja a tanfelügyelők szövetkezését. Sok igazat mondó eszmemenetét így végzi: Minden szervezkedés, minden megmozdulás előtt első kötelességünk hamut hinni a fejünkre s hullatni a megbánás könnyeit, mert, valljuk be, sok-sok elmaradottság, *jélszűcség és mulasztás, lelkek háborgása a mi bűnünk*. Ez az őszinte beismerés igen szép, mert — igazat mond. — 41. sz. — Az iskolakönyvekről ír *Papolei* megszívlelére érdemes igazságokat. — 42. sz. A tanfelügyelők bajairól kesereg *Senior* s a tanfelügyelők gyűlésezéséről ír terjedelmesen. 43. sz. — A tanfelügyelet reformja.

Nemzeti Nénevelés. — VII. füzet. — *Dr. Pekar Károly*: Szalai Barkóczy Krisztina. — *Ertz Zoltán*: A családi nevelésügyi kongresszus. — *Dr. Juba Adolf*: A tanító- és tanítónoképesítés új rendje. — *Szigethy Karolina*: Az Amironi-Intézet. — *Dorog-sághy Denesné*: Kiválóbb német tanítónok. — *Prém Margit*: A skót iskola. — Külföldi lapszemle. — Nénevelési szemle. — Irodalom.

Nepiskolai Tanügy. — 36. sz. — *Benkóczy Emil*: A közelgő veszedelem. — A múlt szám cikkeinek folytatása. — 37. sz. — Félremagyarzás címmel a tanítói nyugdíjazással foglalkozik. — Egyesületek. — Könyvek. — 38. sz. — *Mattak József*: Az aradi tizenhárom. — Egyesületek. — Hírek. — 39. sz. — *Megán, Ákos*: Lehetséges-e az elemi iskolában igazi nevelés vallástanítás nélkül? — Könyvek, lapok. — Hírek. — 40. sz. A X. katolikus nagygyűlés. — 41. sz. — A királyi tanfelügyelők tanácskozása.

Népművelés. — 31. sz. — *Kovács Alajos*: Tudományos és népies jellegű gyűjteményeink. — *Lengyel Géza*: A nagyváros művészete. — *Migray József*: A bécsi Freie Schule. — *Nádai Pál*: Gyermekrajzok kiállítása. — *Albrecht István*: Egységes népoktatás. — 31. sz. — *Kovács Rezső*: Vajdó iskola-reform. — *Szász Iren*: Megfelel-e az iskolai idő és tananyag mai beosztása a gyermeki fejlődés törvényszerűségének? — Özv. *Báthory Nándorné*: A japán nevelésről. — A könyv kulturája. — 33. sz. — *Kovács Alajos*: Az Erzsébet-nepakadémia. — *Nádai Pál*: Muzsika és színház a gyermek életében. — *Birkás Géza*: Külföldi női kertészeti iskolák. — 34-35. kettős szám *Rein Vilmos* paedagógiájának van szentelve, budapesti fölolvasása alkalmából. Erről írnak *Weszeley Ödön*, *Imre Sándor*, *Szalai Frigyes*, *Tas József*, *Glücklich Vilma* és mások. — Minden számban: Szemle, Hírek, Könyvismertetések.

Nénevelési Közlöny. — 1., 2., 3., 4., száma hivatalos ügyekhez egyesületi életet és helyi érdekű dolgokat tárgyal, mint a Biharmegyei Nénevelési Egyesület és a kir. tanfelügyelőség hivatalos lapja. — *Népeklátás*. — 6. sz. — *Ember János* Baranyavármegye újonnan kinevezett kir. tanfelügyelője fejt ki irányelveit. — Tanév kezdetén című vezető cikkeim kívül hivatalos és vegyes a lap tartalma.

Nepitanók Lapja 5., 6., 7. száma a rendes hivatalos közlenyeken kívül pályázatokkal és hirdetésekkel van tele.

Tanszermúzeumi Hivatalos Értesítő. — 9. sz. Tanszerengedményezéseket és bírálatokat közöl nagy számban.

Tanügyi Értesítő. — 7. sz. — Bucsúztatja a tavozó

Ember Jánost és üdvözlő *Matavovszky* Béla új kir. tanfelügyelőt, *Benedek* Vince. — Az ingyenes népoktatás. — Bö referada van e számban az augusztusi nagygyűlesekrol. — Hivatalos ügyek, Könyvek. — Hírek.

Tornaiúgy. — 3. sz. — Szakközleményei számot tarthatnak a tanítószag széles körű érdeklődésére.

Turista Közlöny. — 9. sz. Hol nyaralt? — *Móczár* Jolán: A Dolomitokon át. — *Kindlovics* Pál: Felsőbányar. — Rendés rovatok.

Üdvarhelyi Népkövelés. — 6., 7. sz. — Hivatalos és helyi érdeklő közléseivel szolgálja a megyei tanítóügyet.

Úránia. — 10. sz. Ez a népszerű tudományos folyóirat érdemes arra, hogy minden tanító olvasóasztalán ott legyen. Rendkívül érdekes és változatos tartalmat pompás kivitelű illusztrációi nagyban emelik. Kiváló jó szolgálatára van az ismeretterjesztéssel és tanulással foglalkozóknak.

Zeneiúgy. — 13. sz. — *W. R. I.* A magyar dalmű. — Zeneiskolai értesítők. — Hirdetések, pályázatok. — 14. sz. — «Az utolsó órában» a küszöbön álló III. Zenei kongresszus érdekében csinál propagandát. — Nehány szó az egyházi zeneről. — A szegedi rókusai templom orgonája. — Ujdonságok.

Katholikus Gyermekvédelem címen egy életrevaló havi folyóirat indult meg *Sipos* Antal Félix szerkesztésében, Esztergomban. A második szám tartalmát adjuk a következőkben: *Dr. Prohászka* Ottokár: Amigyermekevelő egyesületünk. — *Dr. Mattysovszky* Kasszian: Szent Benedek és a gyermekek. — *Martinyi* Elemér: A nagyszombati érseki fiúárvaház. — *Tarca*: *Epályi* Ferenc: Ébresztő (költemény). — *Kincs* István: A csimászok. — Hírek. — A lap ára egész évre 2 korona. A keresztény szeretet országos gyermekvédő művének hivatalos közlönye. A csinos illusztrációkkal díszített kis újság a legmelegebb pártfogásra érdemes.

Mutatványszám.

A tegnapi postával «A kath. Olvasókör» részére a «Világ» politikai napilaptól egy mutatványszám érkezett s hozzá még «ingyen». Persze, hogy ingyen küld minden napilap mutatványszámot, ha kérnek, de csak úgy találomra nem igen küld egy sem, de most már van olyan napilap is, amely mindenkinek küld költséget. Elfelejtette azt a régi magyar közmondást: «A jó bornak nem kell cégér!» Köstölöt pedig a jóból is csak pénzért adnak. Ha tehát már oly kegyes volt a kiadóhivatal velünk megismertetni bőkezűségét, mi meg vagyunk bátrak az ő szerény szándokait keresni és megtalálni.

Miért is küldhet egy lap mutatványszámot egy katolikus olvasókörnek azon számból, melynek a vezérekke után következik egy «szerkesztői» üzenet, mely szól a profán előfizetőnek a szabadkőműveségről. Ime tehát meg van a jó szándék. Ismertetni óhajtja a szabadkőműveséget, még pedig elég ügyesen. Itt csak dicsőretet mond a XII. s XIII. század tudós szerzeteséről, kik mellett, mint napzámosok voltak az ő őseik s azoktól a jámbor, tudós páterektől tanultak tudományt és műveltséget. Őszinte vallomás, de azt nem vallják be még most, hogy a bűnt kitől tanultak palástolni?

Mert amint egy másik cikkükből olvassuk a következőket, akaratlanul ez a kérdés kerül felszínre.

«Igaz, hogy ez a nő — *Haverda* M. — léha, buja, sőt erkölcsileg gyenge is lehetett — mondja a «Világ» — ha azonban nem kerül, épen anyjának keményszívűsége folytán... nem került volna a vádlottak padjára.»

Ezt bizonyosan nem a szerzetesek mellett foglaltoskodó őseiktől örökölték, hogy a gyermek bűnét akarja palástolni s az anyát feketíti be.

Mondhatom, nagy bátorság egy tiszta katolikus közönség olvasó körének ilyen szemétre való újságot küldeni, melynek minden szava megszegyeníti az ősi magyar igazságot, erkölcsöt és mindenféle szeretetet.

Igen! A magyar mindenkor igazságos volt, mit a történelemnek majdnem minden lapja bizonyít. Nem óhajtunk mi magyarok tanulni semmiféle igazságot a külföldi páholyok nagymestereitől vagy a szabadkőműves demagógoktól. Hiszen fényes bizonyítékát adta az ő működésüknek franciaországi s még fényesebb bizonyítékot fog szolgáltatni a legifjabb portugál köztársaság.

Amidőn ezeket közlöm, nem akarok vitába bocsátkozni, hanem az igazat megmondva, társaimat óhajtom figyelmeztetni, hogy óvakodjunk az ingyen mutatványpéldányoktól s járassunk katolikus lapot.

Domine.

SZEMLE.

Ismét a szabadgondolkodó tanítók. A szabadkőművesség agresszív munkája fel-felüti fejét a tanítók között a vidéken is. Egy pár nyughatatlan budapesti tanító — az ismeretség révén — propagandát szervez a vidéki általános tanítóegyesületek és körök gyűlésén a nemzetköziség eszméinek és amikor a hivatásának magaslatán álló, nemzeti érzéstől áthatott magyar tanítószag a népoktatás javára tanácskozássra gyűl össze, a propaganda nagyhangú «gondolkodó» gondoskodnak arról, hogy a békés nemzeti munkát megzavarják. Meddig tűri még a magyar tanítószag azt a terrort, amit az az egy-két «magyarosított» nevű «magyar» kifejt. Hogy hogyan kell ezekkel elbánni, megmutatták a hevesmegyei tanítóegylet egrí járáskörének tanítói. Történt, hogy *Halász* Samu és *Kertész* Ignác tanítók indítványára *Frint* László a gyűlés napirendjére a magyar tanítók szabad egyesülete reformtervezetének tárgyalását kitérte. Az elnök megnyitva a gyűlést, hangsúlyozta, hogy a tervezetet nem fogadják el, mert hazafiatlan és vallásellenes. *Alpári* Lajos tanfelügyelő kijelentette, hogy ha a járáskör el is fogadja a tervezetet, ő ezt a határozatot megsemmisíti és a gyűlést azonnal feloszlatja. *Kertész* Ignác ajánlja, hogy fogadják el a tervezetet. *Frint* László elnök szerint az egész mozgalom szabadkőműves irányzatú. *Halász* Samu megjegyzi, hogy aki a szabadkőműves intézményt hazafiatlansággal, vallásellenességgel, különösen pedig anarchiával vádolja, annak fogalma sincs a szabadkőműveségről. Erre rendkívül nagy zaj támadt és a kedélyeket annyira felizzgatták, hogy a gyűlést lecsendesíteni nem tudták. A zaj közepette *Alpári* Lajos tanfelügyelő a gyűlést feloszlatta. Ugy értesülünk, hogy az egrí tanítói kör ezzel még nem fejezte be tennivalóját a hazafiatlan nemzetközi tanítókkal szemben. Körlevelet intéz a hazai egyesületekhez, hogy tiltakozzanak az ily merénylők

ellen, akik a magyar tanítói nevet holmi nemzetköziséggel megbélyegezni merészkednek.

Kir. tanfelügyelők egyesülete. Hazánk kir. tanfelügyelői a múlt héten, Budapesten egyesületté alakultak és ezzel a magyar népoktatást ellenőrző állami közegek követték a kor szokását és közös érdekük istápolására szintén tömörültek. Értekezletükön eszmecsereit folytattak a következőkről: 1. A tanfelügyelők hatáskörét bővíteni kell s ezzel emelni a kar tekintélyét az alárendelt közegekkel szemben. 2. A kar kvalifikációját magas színvonalon kell tartani az által, hogy a kinevezéseknél az egyéni kiválóságokat veszik figyelembe. 3. A fizetés javítandó. 4. A szakfelügyelői intézményt nem helyeslik. Némelyek azt is kimondani óhajtották volna, hogy a tanítók a tanfelügyelői egyesületnek partoló tagjai lehessenek, de ettől azután elállottak. Lapunk egyik utóbbi száma rámutatott arra, hogy a tanfelügyelői intézmény reformja főleg a kvalifikáció szempontjából szorul elsősorban revízióra, de úgy látszik, hogy az összegyűlt tanfelügyelők az «alantas közegek» előtt nem ebben vélik a kar tekintélyét emelni. Pedig a népoktatás mai színvonala egyedül ezt ismerheti el a tanfelügyelői állás szükséges tekintélyének emelésére jogos kívánalomnak. A fizetés rendezés és hatáskör bővítés csak ennek alapján következhetnek, mint természetes folyamánai a rátermettségnek. Amíg ez be nem következik, érthetetlen a tanfelügyelők kifogása a szakfelügyelői kiküldések ellen is. Lehet, hogy ez a jogosult felfogás tartotta vissza a tanfelügyelők nagy többségét az értekezleten való részvételtől.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Karácsonyi népszimű. Sajtó alatt *Lovetzky Ernő* legújabb népsziműve: a «Megtérés», karácsonyi énekes népszimű három felvonásban. Előadható elemi, középiskolákban, olvasó-körök, kaszinók által minden anyagi és technikai nehézség nélkül úgy városban, mint faluhelyen. Modern szimű és nem karácsonyi pásztortjáték. Zenéje harmóniumkísérettel van ellátva s szép karácsonyi énekeket, de gyönyörű dalokat is tartalmaz. Megrendelhető már most 2 kor. áron, portóra külön 20 fillér küldendő, a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében.

Előjegyzési fölhívás. Schöber József nyug. róm. kath. kántortanító fölhívja német nyelven működő kántortársai sz. figyelmét arra, hogy «Trauerlieder bei Leichenbegängnissen» c. bővítve kiadandó temetési könyve nyomdába adatik és II. kiadásban megjelenik, ha arra most már rövid időn belül a már beérkezett 80 egynehány előjegyzéssel mintegy 200-an levelezőlapon visszavonhatlanul érvényes előjegyzést eszközölnek. A könyv tartalma: 157 drb férfi- és vegyes karra írt három- és négyhangú ének. Előjegyzési ára: füzve, színes borítékkal: 6 korona, kemény kötésben: 7 korona. Előjegyzések kártársunk nevére: Gödre, Baranya m. intézendők.

TANITÓEGYESÜLETEK KÖRÉBŐL.

Óvás. A sárosmegyei róm. kath. népnevelők egyesületének tarczai esperesi köre megütközéssel értesült a Magyar Tanítók Országos Szövetsége kis csoportjának azon vallásellenes és Magyarország összes tanítóinak nevében hozott illetéktelen határozatáról, melyben megtámadja a felekezeti iskolák létjogosultságát, a vallásnevelés szükségességét. Hazafias és vallás-erkölcsös érzéséről áthatva óvást emel azon határo-

zatok ellen; azokat visszautasítja, azon erős meggyőződéssel, hogy a vallás-erkölcsös nevelés alapja a hazafias tanításnak is. A köri gyűlés f. hó 13-án kelt jegyzőkönyvéből. *Zelény József* elnök, *Gulyás Mihály* jegyző.

A Nagytapolcsány-vidéki róm. kath. népnevelők egyesülete 1910. évi november hó 3-án d. e. 10 órakor Nagytapolcsányban a «Korona» vendéglő nagytermében rendes évi közgyűlést tart.

A Magyaróvárvidéki róm. kath. néptanítóegyesület október hónap 17-én tartotta rendes évi közgyűlést Hegyeshalomban, melyen a szép számban megjelent tanítókon és papságon kívül illusztris vendégei is voltak a közgyűlésnek, akik előadásaikkal, illetve felszólalásaikkal a közgyűlésnek fényt és érdekességet kölcsönöztek. Így jelen volt dr. *Giesswein* Sándor prelátus orszgy. képviselő, dr. *Zalka* László egyházm. főtanfelügyelő, *Manninger* Mihály prépost, *Czingeráber* Lajos ker. esperes, pápai kamarás stb. A közgyűlést szentmise előzte meg. Utána a róm. kath. iskolába vonultak az egybegyűltek. *Gruber* Károly elnök meleg szavakkal üdvözölte az egybegyűlteket s különösen az illusztris vendégeket, mely után megnyitotta a közgyűlést. Ezután következett dr. *Giesswein* Sándor előadása a *Családi nevelésről*, melyet lapunk 43. számában egész terjedelmében közöltünk. *Giesswein* beszédét zajos óváció követte. Ezután következett a *Mi lehet a tanító szociális működése, tekintettel a falusi viszonyokra* c. beadott pályamunkák bírálatának felolvasása, mely szerint *Piufsch* János bezenyei tanító az I. díjat nyerte meg. Következett a tisztújítás s a választmányi tagok megválasztása. A jelen voltak egyhangulag a régi tisztikart választották meg; elnök lett *Gruber* Károly lébényi, alelnök *Erenyi* Károly egyházm. tanf., jegyző *Kollerits* Ferenc szentmiklósi, pénztáros *Fuhrmann* Lőrinc, könyvtáros *Forstner* György, ellenőr *Frankl* Lőrinc. *Gruber* Károly úgy saját, mint tisztársai nevében megköszönte a bizalmat és indítványozta, hogy a közgyűlés szavazzon jegyzőkönyvi köszönetet a Szent-István-Társulatnak áldozatkészségeért, hogy a «Népnevelő»-t kibővítette s a «Tanítók Évkönyvét» kiadja. A közgyűlés megszavazta ezt. Erre dr. *Giesswein* Sándor 100 koronával belépett a Magyaróvárvidéki néptanítók egyesületébe, mit lelkes örömmel vettek tudomásul és jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. A Magyaróvárvidéki róm. kath. néptanítók egyesülete pedig belépett az Orsz. Magyar Iskolaegyesületbe alapítótagnak.

A győregyházmezei róm. kath. tanítóegyesület csütörtökön, október hó 20-án tartotta első közgyűlést Győrött a Katholikus Körben. A gyűlésen több száz tanító, tanítónő jelent meg, továbbá az esperesi kerület tanfelügyelői, valamint sok más érdeklődő. Ott voltak: dr. *Balics* Lajos püspöki helynök, apátkanonok, dr. *Zalka* László egyházmegyei főtanfelügyelő, *Szabó* Károly kir. tanácsos, nyeg. soproni tanfelügyelő és mások. A közgyűlés a Hymnus hangjai mellett nyílt meg, amelyet a győri kath. tanítóképző ének-kara adott elő. *Óveges* Kálmán egyesületi elnök lelkes magasszárnyalású beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. «Az egyesület zászlójára — úgymond — melyet ma emelünk föl s melyre egy lelkes hadsereg esküszik, ez a hármass jelszó van írva: Istenért, hazáért, királyért. Ez a hármass jelszó vezet minket munkánkban, melyet az egyesületben, de azonkívül is végzünk. Mert valamint künn az életben nehéz a munka, a nemzeti népnevelés alapvető munkája, az egyesületben is nehéz, de értékes munka vár ránk: a kath. tanügy megnél hathatósabb fölvirágoztatása. Mi a vallásos nevelés hívei vagyunk, mert meg vagyunk győződve arról, hogy vallás nélkül nem lehet helyes nevelés, mert vallás nélkül nincs szeretet, szeretet nélkül nincs igazi tekintély, szereteten alapuló tekintély nélkül nincs családi, nincs társadalmi rend, nincs ország, nincs haza. A vallástalan egyén, aki megtagadja a természet Alkotóját, az nem tiszteli atyját, eladja hazáját, elárulja embertársát, az az anyagi-ság posványába süllyed, amelyből az emberiségre jó még soha, de annál több baj, nyomorúság származott. Ebből

a posványból származik ma is a vallástalanság, a hazátalanság, az anarchia. Mi kath. hazafias tanítók nem nézhetjük tetlenül a pizkos posvány terjedését. Mi nemes idealokat ápolunk szívünkben s ezeket az idealokat feltettük át a gyermekek szívébe, lelkebe, hogy a nemzetnek verévé váljanak. Ezeket az idealokat fogja ápolni egyesületünk is. Arra törekszük, hogy ezek ne vesszenek ki a tanítóság szívéből.» — Ezután kitért a tanítóság egyes törekvéseire s körvonalozta az egyesület állásfoglalását a tanítóság jogos követeléseiben, amelyért minden módon küzdeni kötelességüknek fogják tartani. Beszéde lelkes tejszést váltott ki és zajosán ejeneztek az egyesület fíradhatatlan, népszerű elnökét, Oveges Kálmánt. Dr. *Széchényi Miklós* gróf v. b. t. t. győri megyés püspök megleghangú levélben üdvözölte a közgyűlést. «Megnyugvással látom — írja levélében — és örömmel ismerem el, hogy egyházmegyéim tanítósága tudatában van annak, hogy korunkban úgy vallásos, mint hazafias tekintetben mily fontos feladatok várnak a tanítókra és hogy ezen feladatoknak megfelelni kíván. A nagy feladatok megvalósítására a legkiválóbb eszköz az egyesületben rejlő erőnek felhasználása úgy szellemi és erkölcsi, mint anyagi érdekek megővésére és előmozdítására, feltéve mindig, hogy ezen egyesülés vallásos, erkölcsös és hazafias alapon történik, mert csak így bír létjogosultsággal és csak így számíthat Isten segítő malaszja által eredményre.» A levél, mely ezután a győregyházmegyei egyesület céljainak meglatására tér át, kifőrlő lelkesedést keltett. A közgyűlés elhatározta, hogy dr. *Széchényi Miklós* gróf v. b. t. t. megyés püspököt hódolattal táviratilag üdvözli. Hasonlóképp táviratot intézett *Zichy János* gróf miniszterhez. Mire az elnök szívvelyes szavakkal üdvözölte dr. *Balics Lajos* püspöki biztos, apátkanonokot, azon alkalomból, hogy a király át a vaskorona-renddel tüntette ki. *Wiemann Béla* győri tanító fölötté tanulságos gyakorlati tanítást mutatott be az elemi iskolai rajztanítás köréből. Úgy az elméleti oktatás, mint a gyakorlati kivétel kiünő volt s általános elismerést érdemelt. *Pogácsa János* győri tanítóképző-intézeti tanár népszerűen és érdekfeszítően a természetrajz köréből, az energiáról tartott értekezést. Okfejtése világos, tiszta volt; példái kifejezőek, a mindennapi életből merítettek; előadása mindenre kiterjedő, gondos, úgy hogy méltán általános tetszést aratott. Dr. *Balics Lajos* püspöki helynök, apátkanonok mélyrehatóan ismertette a győregyházmegyei tanítói nyugdíj- és segélyintézetet. Az intézetnek 115.000 korona alapitójára van s így évenként 5000 korona kamat áll rendelkezésükre. Teljesen buzdítja a tanítóságot, hogy 12 korona tagdíj ellenében lépjenek be tagul s ekként élvezzék az intézet előadását, a nyugdíjpótlékot, mely már 6 évi tagság után jár. Az előadáshoz sokan lelkesen hozzászóltak és bejelentették csatlakozásukat. Dr. *Zalka Lajos* c. kanonok, egyházmegyei főtanfolygató jelentést tett a győri tanítóképző-intézeti internátus-alapról. Az internátus szeptemberben megnyit s ez alap rendeltetése, hogy az internátusban ingyen helyeket létesítsenek. Addig is a tanítóképző szegény tanulóinak segélyezésére fordítják kamatait. *Horsáth Antal* rábapordányi esperes ezzel kapcsolatban indítványozta, hogy a tanítóság a tankönyveket közvetlenül a Szent-István-Társulattól szerezze be s az ekként nyerendő percenteket utalják át az internátus javára. Ezt a közgyűlés lelkesedéssel elfogadta. Egyesületi lap megindítását az elnökségnek kiadják tanulmány tárgyává. A megüresedett alelnöki állásokra *Kisfaludy Mihály* és *Mathovich Elek* lettek megválasztva. Főjegyző *Mulobizky Kálmán*. Ezenkívül az egyes esperesi kerületek szerint 1—1 központi bizottsági tagot választottak. Indítványok letárgyalása után a jövő közgyűlés helyéül Sopront jelölték ki.

A nagyszombatvidéki róm. kath. népnevelők egyesülete október hó 19-én tartotta meg Nagyszombatban a városbáz nagytermében évi rendes közgyűlést, amelyen *Guzsventz Vilmos* főegyházmegyei s. főtanfolygató és rendkívül sok egyesületi tag volt jelen. A közgyűlést «Veni sancte» előzte meg a Ferenciek-templomban. Mire után *Boz Arpád* elnök tartalmas, nagy beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Megnyitó beszédében rámutatott a tanítók hibáira, az egyesületi élet iránt tanusított

nagymérvű közönyösségre, fejtette az egyesületi élet szükségességét, hasznát, a keresztény nevelői feladat fontosságát s végül a megvalósítandó egyesületes pedagógiai és tanítói törekvések érdekében egyesülésre, kitartásra és lelkes munkásságra hívta fel a tagokat. Azután felolvasta *Vermes Zoltán* Nagyszombat város és kerülete országgyűlési képviselőjének üdvözlő sürgönyét, melyet a közgyűlés éljenzéssel fogadott. Utána *Guzsventz Vilmos* s. főtanfolygató beszélt, aki mint az egyházi hatóság képviselője volt jelen a közgyűlésen. A s. főtanfolygató magas szármalású beszédeben a kath. tanügy és a keresztény nevelés eszméivel és törekvéseivel foglalkozott. Biztosította a kath. tanítóságot az egyházhatóság jóakaratóról s végül örömet fejezte ki a fölött, hogy az egyesületi közgyűlésen — mint amely egyesületnek 22 év előtt maga is rendes tagja volt — megjelentetés. Ezután elnök előterjesztette évi jelentését. Az évi jelentés beszámoló a múlt évi közgyűlés határozatainak végrehajtásáról, a központi bizottság és körök munkásságáról, a jogvédő bizottság tevékenységéről és a jelentősebb tanügyi mozzanatokra és azok hatásaira is kiterjeszkedett. Legjelentősebb pontja volt azonban a körök ügymenete és kezelésére vonatkozó elnöki intézkedések bejelentése. A közgyűlés ezen ügyben, az alapszabályok 41. §-ra való hivatkozással, az elnök állásponjtára helyezkedett s a körök ügyeinek és gyűléseinek vezetését a választott elnökökre ruházta. Egyéb bejelentések után a gyűlés egyhangúlag tiltakozott a «Magyar Tanítók Orsz. Szövetsége» f. év aug. 25-ki közgyűlésének azon határozata ellen, amelyben állást foglalt a hitfelekezeti tanítóképzők államtitása mellett. *Poór Antal* esztergomi preláus-kanonokot az Esztergomban létesítendő arvház alapjára tett félmillió korona adományáért sürgönyileg üdvözölte. Ezekután a központi bizottság által a nyugdíjtörvény revíziója tárgyában előterjesztett javaslattal foglalkozott a közgyűlés s azt egyhangúlag elfogadta. Utasította az elnökséget, hogy a tanítóság ezen vitális s ma már elodázhatatlan ügynek érdekében, a vármegye országgyűlési képviselőinek bevonásával, széleskörű akciót indítson s az országgyűlés képviselőházához kérvénnyel járuljon. *Boz Arpád* egyesületi elnök javaslatára kimondta meg a közgyűlés, hogy a tanítók szolgálati viszonyai egységesen és egységes elvek alapján mielőbb sürgősen rendezendők. A közigazgatási bizottságok kezéből a fegyelmi jog a vármegyei tanító-kamarák alapján szervezendő és tanítókból álló, fegyelmi bizottságra ruházandó át. *Most Volódszky Győző* nagybrestoványi tanító előadása következett az alakulásban levő magyarországi tanítók betegsegélyző és temetkezési együletéről. A közgyűlés elvben hozzájárult a humanus eszme és törekvés támogatásához. A pénztárosi és könyvtárosi jelentések után a bíró bizottság tette meg jelentését a beérkezett pályaművekről. Az első tételre: «Mily eszközök allnak a tanító rendelkezésére — a testi büntetések kiküszöbölésével — a gyermekek lopás és hazugság iránti hajlamának megállítására?» — beérkezett két mű. *Ottinger Antal* szeredi és *Siklós Imre* cziéri tanítók munkáját 10—10 koronával jutalmazta a bírábizottság. A második tételre: «Mikor és miként jutalmazzon és büntessen a tanító?» — beérkezett három mű. Az egyiknek szerzőjét, *Pávelek Márton* lenyvesi tanítót, 20 koronával, *Boz Arpád* galántai tanítót 10 koronával jutalmazta a bizottság. Elnök még az orsz. kath. tanítói segélyalap jelentését terjesztette elő s lelkes hangon hívta fel a tagokat a segélyalap támogatására. Végül még a körök elnökei számoltak be a körök tevékenységéről. A legértelmesebb működést a jókodi kör fejtette ki, amiért is a közgyűlés elismerését nyilvánította. Az elnök indítványára a közgyűlés még hiális köszönetét nyilvánította Pozsonyvármegye törvényhatósági bizottságának, amiért a félári vasúti kedvezmény elnyeréséért indított mozgalomhoz csatlakozott s a tanítóság ezen forró vágyát ezzel a megvalósításához vinni segítette. Újabb indítványra a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavaz s meleg elismerését nyilvánítja *Boz Arpád* elnöknek fáradhatatlan, kitartó és lelkes munkásságáért. A közgyűlés az elnöknek és a s. főtanfolygató úrnak buzdító zárószavai után a «Hymnusz» eléneklésével ért véget.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A német püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus nevelési intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szavának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltenek, melyeknek díja **előre** lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Reklamációkat csakis 8 napon belül veszünk figyelembe. Későbbi pótlásokat példányonként 30 fillér beküldése ellenében teljesítünk.

Esztergomi érseki megye.

Nagyülesen (Bars m.) kántortanítói állás betöltendő. Javadalmazása: törvényszabta lakás, földjövedelem, termények és egyéb juttatásokból 558 kor. 50 fillér, államsegély és tandíjkárpótlás 570 kor., énekes misékért 40 fillér, kis temetésért 72 fillér, felnőttek után 1 kor. 6 fillér stólat kap. Tót nyelv tudása megkívántatik. Kötelessége a mindennapi és ismétlőiskolások tanítása és a kántori teendők végzése, plébánosa utasítása szerint. Személyes megjelenés a kántori próba miatt. A választás *nov. 1-én*. Kérvények *Margarin István* plébános címére küldendők Nagyülesre (Bars m.), u. p. Fenyőkosztolány. 1205 2—2

A *várkonyi* (Pozsony m.) róm. kath. osztálytanítói állásra *november hó 6-ig* pályázat hirdetetik. Fizetés: 1000 kor. és butorozott szoba. Kötelességei a díjlevélben. *Iskolaszék.* 1241 1—1

Az *ispáczai* (Pozsony m.) róm. kath. elemi népiskolánál megüresedett osztálytanítói állásra pályázat hirdetetik. Fizetése: községtől 600 kor. és 400 kor. államsegély. Választási nap: *november 1. Iskolaszék.* 1243 1—1

A *lozornói* kántortanítói állásra, a «Népnevelő» folyó cvi 40. számában közzétett pályázat *november hó 8-ig* megújítatik. *Iskolaszéki elnök.* 1253 1—1

A *morvaszentjánosi* (Pozsony m.) róm. kath. népiskolánál nyugdíjazás folytán üresedésben lévő kántortanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalma: a község pénztárából 1000 korona, mely összegre legutóbb a község képviselőtestülete által emeltetett fel, s jelenleg további rendezés alatt van. Két szoba, konyha, kamara, istálló, faszín és 61, két kat. hold és 1153 □öl szántóföld, 60 □öl káposztás 95 □öl házikert, 14 ürméter puha hasabfa, gabonaváltás fejében 110 korona, két szekér szena, alapítványok után 88 kor. 94 fillér, stóla jövedelem 320 korona, otyvasütésért 30 korona. Kötelessége: a tanítói és kántori teendők teljesítése. Tanítási nyelv magyarul. A kellően felszerelt folyamódványok *november 6-ig* bezárólag beadandók. A később érkezettek figyelembe nem vétetnek. Választás november 8. délután 4 órakor ejtetik meg ének- és orgonapróbával. Kérvények a morvaszentjánosi róm. kath. iskolaszéki Elnök-ségére címzendők. 1147 1—1

Az *ipolyfödemesi* (Hont m.) kántortanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalmazása: két szoba, konyha, két kamra; 150 □öl kert. Földberletből 80 kor., munkaváltásig 28 kor., borpénz 50 kor., 34 ürméter fa, házhoz szállítva, 20 pozs. mérő búza; 40 pozs. mérő rozs. Államsegély 183 kor., korpótlék engedélyezve; tandíjkárpótlás 130 kor. Ismétlősök oktatásáért 20 korona. Stóla, offera 50—60 korona. Választás *november 8-án*. Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények *Janovits Károly* iskolaszéki elnökhöz küldendők. Ipolyfödemes. U. p. Ipolynagyfalu. 1244 1—1

Malaczkán (Pozsony m.) a róm. kath. népiskolánál egy rendes magyar-tót tannyelvű osztálytanítói állás betöltendő. Javadalmazása: 600 kor. rendes fizetés, ismétlő oktatásért 80 kor., kertilletmény 20 kor., 300 kor. lakbér és 320 kor. államsegély. Kötelessége: az I—II. osztály-

ban önállóan és az ismétlőosztályban felváltva tanítani, a gyermekeket az istentiszteletre elvezetni. Korpótlék államsegéllyel biztosítva van. Csak férfitanítók pályázhatnak. Folyamódványok *november 5-ig Mellékek Adolf* esperes úrhoz (Nagylévárd) nyújtandók be. 1256 1—1

A **zsitvabesenyői** róm. kath. iskolához pályázat hirdetetik kettő osztálytanítói állásra. A kérvények a hirdetés megjelenésétől számított *tíz napig* kérenek, mert a következő napon a választás megejtetik. Kötelezettségek: a mindennapi- és ismétlő tanköteleseknek nevelő oktatása, az ifjúsági egyesület vezetésében segédkezése, könyvtárkezelés, iskolai irodai teendők végzése, a kántori teendők szükség esetén való ellátása, miért is a kántori képesség beigazolása esetleg előző bemutatása határozott előnyt biztosít. Javadalmazás: előszobás, butorozott egy-egy padlós szoba, az 1/4 hold kert helyett lakás takarítás és államsegéllyel kiegészített 1000 korona évi fizetés jogosultaknak: korpótlék. *Az iskolaszék.* 1263 1—1

Egri érseki megye.

Mesterszállás község róm. kath. iskolaszéke belterületi tanítónői állásra pályázatot hirdet. Javadalma: községi pénztárból 200 kor., államsegélyből 800 kor., lakbér 200 kor., kertilletmény 10 kor., írószerátalány 10 korona. Kötelessége kéttanítós iskolánál az iskolaszék által kijelölt osztályokat a püspöki tanterv szerint vezetni, az ismétlő- és mindennapos iskolában a kézimunkát tanítani, gyermekeket a templomba kísérni. Az iskolaszék címére *Bene Mihály* elnökhöz *november 12-ig* küldendő kérvényhez: tanítónői oklevél, keresztlevel, községi illetőséget, magyar állampolgárságot vagy szabad állapotot igazoló bizonyítványok csatolandók. Megválasztott tartozik állását azonnal elfoglalni. **Mesterszállás** (Jásznagykun-Szolnok megye). *Romhányi Mihály* iskolaszéki jegyző. 1258 1—2

Győri püspöki megye.

A **téti** róm. kath. népiskolánál egy évre szabadságolt osztálytanító állására *november 5-ig* okleveles helyettes férfitanító kerestetik. Javadalma: államsegéllyel és korpótlékkal 1020 korona, butorozott szoba rúttal. Kötelessége a II—III. vegyes osztályt és az ismétlősöket tanítani kántoriakban segédkezni, gyermekeket templomba elkísérni és rájuk felügyelni. Véglegesítése 1911. szeptemberben remélhető, mert az állás feltétlenül megüresedik. Folyamódványok *Horváth János* plébánoshoz küldendők, Tetre (Győr m.). 1259 1—1

A **szentmargitbányai** róm. kath. iskolaszék az újonnan megválasztott kántortanító időközi lemondása folytán megüresedett kántortanítói állomásra *november 7-ig* pályázatot hirdet. Javadalom részletezve a «Népnevelő» folyó évi okt. 2. 40-ik számban 448. l. Egyházi zenében való jártasság kívánatos. Azon esetben, ha egyik helybeli osztálytanító választatnék meg, egy osztálytanítói állás is betöltetik, melynek javadalma a községi pénztárból alapfizetés gyanánt előleges havi részletekben 800 kor., fizeteskiegészítés címén az államtól 200 kor. s a 1/4 h. kertilletmény címén községtől 20 kor. Egyszobás lakás. Korpótlék törvény szerint. Választás esetleg mindkettőre *november 8.* Állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.* 1262 1—1

Kalocsai érseki megye.

Mohol nagyközséghez tartozó tanyák között osztatlan vegyes, róm. kath. felekezeti iskolához tanítói állásra pályázat hirdettek. A tanítói állás javadalma: Mohol község házipénztárából havi előleges részletekben évi 1000 korona fizetés, a tanterem fűtésére 80 kor., a tanterem tisztogatására 40 kor. átalány, 300 kor. lakbér és a törvényes öfödéves korpótlék. A megválasztott tanító eme díjazás ellenében köteles az iskolaszék által kijelölt szállási iskolánál a mindennapi és ismétlő tanulókat tanítani, a «Bácsiszavidéki róm. kath. tanítóegyesület» tagjai sorába belépni. A pályázók kérvényeiket, kellőképp okmányolva, a moholi róm. kath. iskolaszékre jmezve november 5-ig ft. *Jauch Ferenc* kerületi esperes, Oberse belvárosi plébános úrhoz küldjék be. A megválasztott állását a megválasztásról vett értesítés után nyomban elfoglalni köteles. *Michler Ferenc* plébános, iskolaszéki elnök. 1245 1—1

A **küllödi** (Bács m.) róm. kath. elemi iskolánál lemondás folytán egy tanítói állásra pályázat hirdettek. Lvi jövedelme: a) 1000 korona alapfizetés, b) 130 korona lakbér, ha nőtlen tanító választatik meg, ha nős tanítóra esik a választás, ez esetben a lakásbér évi 200 korona, c) 20 korona kertilletmény és a törvényben előírt korpótlék. A megválasztott tanító kötelessége a neki beosztott osztályon kívül az ismétlőiskolában is külön díjazás nélkül tanítani. A német nyelv tudása írásban és beszédben. Ezt a pályázó személyes megjelenés útján tartozik igazolni. A kántori képesítésnek előnye van. Az állás azonnal foglalandó el. A szabályszerűen fölszerelt kérvények nov. 16-ig nt. *Maison Mihály* kerületi esperes úrhoz Regőcére (Bács m.) küldendők. 1269 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A **kosztolnafalui** kántortanítói állomásra november 10-ére pályázat hirdettek. Jövedelem: lakáson s házikerten kívül községektől 357 kor., kamat 10 kor., bérlet 20 kor., 30 kereszt vegyes gabona 140 kor., körülbelül 40 temetés után 160 korona, ostyasütésért a községtől gabona 30 kor., templom pénztárából passioval 6 kor. 80 fillér, offerák 20 kor., alapítvány mise 2 kor. 10 fillér, kiváltott stóla 42 kor., tandíj 40 kor., gyümölcsös kert 20 kor., szénatermés 4 kor., 12 öl tűzifa, melyből a tanterem is fűtendő 40 kor., egyéb mellékjövedelem 50 kor., törvényes korpótlék, fizeteskiegészítés címén 153 kor. 94 fillér kérelmezve. Kötelessége: a mindennapi s ismétlő iskolásokat tanítani, naponkénti istentiszteletnél orgonálni, a harangoztatásról gondoskodni. Kosztolnafalui (u. p. Nyitrarudnó), *Liska János* plébános, iskolaszéki elnök. 1251 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A **békésszentandrás** róm. kath. iskolaszék tanítónői állásra pályázatot hirdet. Fizetése államségéllyel együtt 1000 kor. Természetben szabad lakás, három szoba, konyha és kamara melléképületekkel és egy nagy kert haszonélvezete, melyből 100 négyszöglet a hitközség a szomszéd telekhez csatolt. Iskolafűtésre 40 kor. évi átalány. Csak nőtanító pályázhat eredeti oklevél és egyéb okmányokkal. A megválasztott az iskolaépületben tartozik lakni, állását azonnal elfoglalni s évközben az állás el nem hagyható. Határidő: november 5. Kérvények az iskolaszék címére vagy alulírotthoz küldendők. *Dr. Dunay Alajos* iskolaszéki elnök. 1264 1—1

Pannonhalmi főapátság.

A **veszprémvársányi** róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: államségélyből 900 kor., hitközségtől 100 kor., 20 kor. kertilletmény, egy szoba a legszükségesebb butorokkal. Kötelmei díjlevél szerint. Csak olyan nőtlen tanítók pályázhatnak, kik a kántorságban segédkezni tudnak. Pályázati határidő nov. 7. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Kérvények

Szekely Damáz iskolaszéki elnökhöz másolatban adandók be, mert vissza nem adatnak. Állás november 14-én foglalandó el. 1252 1—1

Pécsi egyházmegye.

Az **öcsényi** róm. kath. kántortanítói állásra pályázat nyitattik. Javadalma: 1. évi 1000 kor. részben államségélyből, részben egyéb forrásból; 2. három szobából álló lakás, melyek közül kettő a kántortanító kizárólagos használatára szolgál, a harmadikra nézve az iskolaszék a díjlevélben bizonyos jogokat tart fenn magának; 3. 108 □ öl kert használat; 4. 20 méter lágy hasábfu kegydíjképen az alapítványi uradalomtól, a vágatás és hordatás a tanítót terhelvén. Kötelességek a díjlevélben. A már korpótlékot élvező pályázók igazolni tartoznak, hogy korpótlékukat eddig honnan nyerték. A megválasztandó kántortanító köteles «Pécs-egyhm. róm. kath. Tanítóegylet»-be tagul belépni. Kérvények november 12-ig a széksárd-belvárosi plébániahivatalhoz intézendők. A választás november 13-án délután a helyszínen lesz, melyre próbaéneklés végett a megjelenés kötetező. 1272 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A **lónyabányai** irtványokra (Fafákpuszta, Nógrád m.) kerestetik okleveles tanító vagy tanítónő. Fizetése: ezen tanévre 600 kor., a jövő tanévre 1000 korona. Az új iskola tavaszkor fog építtetni. *Szokolovszky Benze* kerületi tanfelügyelő. Divény. 1266 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Rohoncson (Vas m.) a róm. kath. elemi tanítóliskolánál osztálytanítói állás üresedett meg. Javadalmazása: lakás, 1000 kor. fizetés és kertilletményül 20 kor. Pályázhatnak férfitanítók, németül tudók előnyben részesülnek. Pályázati határidő november 6. A megválasztott állomását november 15-én tartozik elfoglalni. A pályázatok a rohonci plébánoshoz, mint iskolaszéki elnökhöz küldendők. 1249 1—1

A **cserföldi** (Cserencsóc, Zala m.) róm. kath. elemi népiskolánál megüresedett osztálytanítói állásra november 8-ig bezárólag pályázat hirdettek. Javadalmazás: a községtől 224 kor., az államtól 776 kor., 13 □ méter felvágott fa, miből a tanterem is fűtendő. Lakásra egy szoba van, a legszükségesebb butorokkal. Csakis oly okleveles férfiak pályázhatnak, kik kath. tanítóképzőintézetben végeztek s a zenében jártasak. Kötelmei: a felsőbb osztálybeliek oktatása, vasár- s naponként a növendékek templomba vezetése, ismétlősök oktatása. *Vugrinics Boldizsár*, isksz. elnök. 1246 1—1

Az **egyházasszüzesi** róm. kath. iskolához nőtlenek részére második tanítói állásra november 6-ig pályázat nyitattik. Javadalma: 1020 kor. és 6 köbm. fa. Kötelessége díjlevél szerint. Kérvények nov. 5-ig iskolaszék címére Egyházasszüzre, p. Gyepüfüzes. 1261 1—1

A **szentgotthárdi** róm. kath. népiskolához tanítónői állásra pályázat hirdettek. Jövedelme: 1. 800 kor. a községtől, 300 kor. államségély (az államségély kérvényezése folyamatban van), 20 kor. kertilletmény, 2 a törvényben előírt lakás, vagy készpénzbeni megváltása. Kötelességei: az iskolaszék által kijelölt osztályban tanítani és a kézimunka-oktatást is ellátni. A folyamodványok nov. 14-ig főt. *Unger Román* plébános úrhoz beadandók. A választás nov. 15-én történik. Az iskolaszék megbízásából *Pum Károly*, igazg. tanító. 1260 1—1

A megüresült **nagynardai** róm. kath. kántortanítói állomásra vonatkozó és a «Népnevelő» 41-dik számában közzétett pályázat november hó 9-ig meghosszabbítottatik és ugyanezen hó 10-dikén délelőtt megtartatik a választás. *Schápny József* iskolaszéki elnök. 1257 1—1

Kukméri tanítónői állásra november 2-ig pályázat hirdettek. Javadalma 1000 kor. készpénzben és földbérben. Kérvények plébániahivatalhoz küldendők. *Könczöl István* plébános. 1265 1—1

Váci egyházmegye.

Köcsér (Pest m.) rom. kath. iskolászéke a Kálmán-féle tanyai tanítói állásra november 5-ig pályázatot hirdet. Javadalom: 1000 kor, törvény szerint, lakás és korpótlék. Kötelessége a püspöki tantervben van előírva. A versenyben a családi állapot az illetékes plébános által igazolandó. Az állás november 15-én elfoglalandó. *Lakás Mihály* elnök, esp.-pléb. 1223 2-2

A valkői rom. kath. iskolánál megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdettek. Fizetése: hitközségtől 800 kor., államsegély 200 kor, tovább 20 korona, kertilletmény 20 kor. Pályázati határidő november 2-ig. *Róm. kath. iskolászék.* 1250 1-1

A kiskunhalasi rom. kath. kántori állásra pályázat hirdet. Javadalma: természetben lakás; 20 kat. hold és 458 öl szőlő és kaszáló, ennek ezidőszerűtlen hasznosítási 500 kor., mely azonban Skultéty Bertalan elmebeteg kántor nevének negyediként Skultéty Bertalan halála utáni egy évig fizetendő ki. 90 öl káposztásföld: 158 öl kaszáló; a várostól 115 kor, 74 fillér; a vallásalappól 105 kor, 8 öl puha tűzifa; otyvasütésért 20 kor, örledő 19 kor, 40 fillér; alapított misékért 200 kor; rendelt misék után mintegy 180 kor.; temetések és búcsuztatókért mintegy 1400 kor.; házasság hirdető céduláért mintegy 70 kor. A kántori jövedelem részletesebben, valamint a kötelek is a díjlevelben foglaltatnak, melyekhez a megválasztandó kántor pontosan alkalmazkodni köteles. Az állásra csak oly rom. kath. egyének pályázhatnak, kiknek kántori oklevelén kívül tanítói oklevelök is van. A kellően felszerelt folyampötványok december 6-ig bezárólag alulbontóhoz terjesztendőek be, később érkezők figyelembe nem vétetnek. Kántori próba és választás folyó év dec. 8-án délelőtt lesz megtartva. Az állás 1911. január 1-én foglalandó. *Véber István* plébános, hitközségi elnök. 1248 1-1

Veszprémi egyházmegye.

A vörösi rom. kath. iskolászék az osztatlan tanítói állásra november 4-ig pályázatot hirdet. Javalmazása: 1. kétszobásban államsegéllyel 1030 kor, 25 fillér, 2. egy bútorozott szoba tüttessel és tisztogatással. Kötelességei: az iskolászék által kijelölt osztályokat tanítani, vallás-erkölcsi szellemben nevelni, a vasár- és ünnepnapjait és hetköznapjait rendes és rendkívüli istentiszteletre és egyházi körmenetekre elvezetni, ott rájuk felügyelni. A kántortanítót akadályoztatása esetén helyettesíteni. Az iskolászék jegyzői tisztet elvállalni és teljesíteni külön díjazás nélkül. Az egyházmegyei «Gondviselés» tanítói nyugdíj-alap tagja lenni. Kérvények november 4-ig *Németh János* iskolászék elnök címére Balatonvörös (Somogy m.) küldendőek. Állás azonnal elfoglalandó. 1242 1-1

Helyszükében eladom alig használt Schunda-féle kütinő, hangtartó pedal cimbalmodmat 220 koronáért. Ugyanott díszesítő hangjegyek, Tolnakisdorogi tanítónőnél. 1240 1-1

Orgonahangok remek karácsonyi énekeket tartalmaz. Akinek még nincs rendeljen *Molnár kántortól* Kunszentmiklóson. Ismeretlen dallam megküldetik. 1267 1-3

Felkérem azon kártársaimat, kik velem 1890. év július 29-én az ungvári kir. képző pottanfolyamán képesítőt tettek, hogy lakhelyüket velem sürgősen tudatni sziveskedjenek, mert érdekünkben egy rögtönzött találkozásra helyet és legrövidebb időt kell megállapítani. Rákóczi-szállás, u. p. Alsóverecské (Bereg m.). *Pahir János*, kántortanító. 1268 1-1

HIRDETÉSEKET felvesz a kiadóhivatal

Államsegély-kérvény

a közsegi és telekezeti iskolák fentartási (dologi) szükségleteire és a tanítói fizetés kiegészítésére fordított tan- és felvételi díj kárpótlásáért 2 K előleges beklüde.

tananyagbeosztási nyomtatvány

füzetek, az osztályok csoportosítása szerint 1-2 K elleneben kaphatók

Gyerkcs Mihály ig.-tanítónál, Székelyudvarhely.

Stampay ének- és imakönyve

(XVII. sz. 32 oldalal áremelés nélkül bővíve Új kottafüzet ingyen!) csinosan kötve 30 fillér, vászonban 50 fillér. Füzre egy darab ingyen. Kapható bőr-, bársony-, plus- és selyem-kötésben is külön árkedvzménnyel 775 11-20

KÖBÖLKUTON (ESZTERGOMMEGYÉBEN)

Új módszer az I. oszt. számtan-

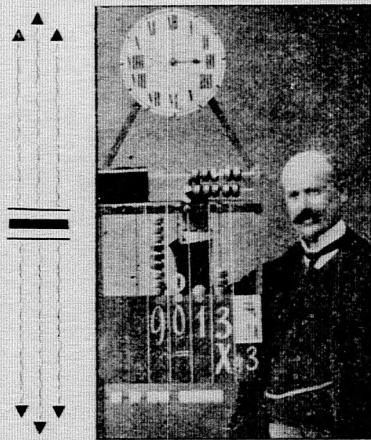
tanításában. Vezér-

könyve (példatárral, tantervvel) 90 fillér.

Megrendelhető

Ruzsinszky László ktanító, Gyón (Pestm.).

1270-1

Váltózámgép és vezérkönyv 23—K
Méterrúddal és órával 30—«
Összes mértékkel 40—«

DR. ÉBEN MIHÁCSY PLÉBÁNOS,

❖ ❖ Nagykörös. ❖ ❖

1255 1-6

Dél felé				Dél felé				Dél felé				Dél felé			
Vonat-szám	óra	perc	Vonat-néve	Vonat-szám	óra	perc	Vonat-néve	Vonat-szám	óra	perc	Vonat-néve	Vonat-szám	óra	perc	Vonat-néve
1110	6:00	sz. v.	Balatonfüred, Tapolca	610	12:20	sz. v.	Arad, Tóvis, M.-sziget	645	4:50	sz. v.	Arad, Püspökladány, Debrecen, Nvarad	623	12:10	sz. v.	Gödöllő
20	6:10	sz. v.	Torhagy, Trieszt	310	12:30	sz. v.	Hatvan	339	5:10	v. v.	Berlin, Ruttká	609	12:30	sz. v.	Tóvis, Arad, Maramarossz.
1502	6:20	sz. v.	Kassa, Csorba	5	12:40	sz. v.	Szombathely, Wien	513	5:20	sz. v.	Nagykátá	301	12:45	gy. v.	Berlin, Ruttká
10	6:30	sz. v.	Wien, Graz, Sopron	912	12:50	sz. v.	Ujvidek, Bród	369	5:30	sz. v.	Hatvan	7	12:55	sz. v.	Wien, Sopron, Szombathely
1042	7:00	sz. v.	Fiume, Torino, Róma	1904	1:20	sz. v.	Kassa, Popradfelka	1707	5:45	sz. v.	Sofia, Bród, Belgrad	401	1:00	gy. v.	Lemberg, Munkacs
302	7:00	sz. v.	Pécs, Vinkovce	324	1:30	sz. v.	Gödöllő	309	5:55	sz. v.	Gyékényes, Torhagy	903	1:05	sz. v.	Konstantinápoly, Bród
306	7:10	sz. v.	Ruttká, Poprad-Felka	1904	1:40	sz. v.	Fehring, Graz	17	6:05	sz. v.	Komárom	601	1:15	sz. v.	Bukarest, Arad
402	7:20	sz. v.	Belgrad, Sofia	602	1:50	sz. v.	Arad, Bukarest	807	6:10	sz. v.	Brasso, Arad	1	1:30	sz. v.	London, Paris, Wien
1912	7:30	sz. v.	(Sziget, Lemberg, Maramarossziget)	404	1:55	sz. v.	Kassa, Lemberg	11	6:25	sz. v.	Wien	1901	1:40	sz. v.	Gyékényes, Ujvidek
302	7:30	sz. v.	Fehring, Graz, Trieszt	916	1:55	sz. v.	Kiskőrös	405	6:30	sz. v.	Lemberg, Kassa, M.-sziget	911	1:50	sz. v.	Graz, Fehring
908	7:45	sz. v.	Gödöllő	312	1:55	sz. v.	Hatvan	1911	6:50	sz. v.	Bród, Eszék, Pécs	1301	2:10	sz. v.	Hatvan
908	7:45	sz. v.	Belgrad, Bród, Sofia	510	2:40	sz. v.	Szolnok	319	6:50	sz. v.	Gödöllő	1501	2:40	sz. v.	Bartfa, Kassa
1508	8:10	sz. v.	Arad, Brasso	1902	2:55	sz. v.	(Sajó, Gyékényes, Balatonfüred, Tapolca)	1505	7:00	sz. v.	Csorba, Kassa	23	3:25	sz. v.	Bicske
908	8:20	sz. v.	Zágráb, Fiume, Pécs	904	3:20	sz. v.	Arad, Brasso	1335	7:10	sz. v.	Graz, Fehring	225	5:25	sz. v.	Gödöllő
1908	8:30	sz. v.	Munkacs, Lawoczne	304	3:30	sz. v.	Ruttká, Konstantinápoly	307	7:20	sz. v.	Brasso, Kolozsvar	3	9:35	sz. v.	Wien, Graz
1708	8:30	sz. v.	M.-sziget, Stanislaw	922	3:35	sz. v.	Ruttká, Berlin	317	7:25	sz. v.	Kunszentmiklós-Tass	505	6:40	sz. v.	Brasso, Kolozsvar
306	9:15	sz. v.	Ruttká, Berlin	326	4:25	sz. v.	Paks	321	7:30	sz. v.	Gödöllő	421	6:55	v. v.	Debrecen, Hatvan
2	9:30	sz. v.	Wien, Sopron	410	5:10	sz. v.	Komárom, Triest	311	7:40	sz. v.	Hatvan	15	7:10	sz. v.	Győr
90	11:30	sz. v.	Bicske	6	5:15	sz. v.	Miskolc	1003	8:00	sz. v.	Róma, Triest, Fiume	305	7:10	sz. v.	Berlin, Ruttká
				328	5:20	sz. v.	Győr, Sopron, Bruck-K.	1509	8:15	sz. v.	Csorba, Kassa	905	7:25	sz. v.	Brasso, Arad
				308	5:40	sz. v.	Gödöllő	1007	8:20	sz. v.	Fiume, Bród, Pécs	907	7:30	sz. v.	Sofia, Belgrad, Bród
				308	5:40	sz. v.	Kolozsvar, Brasso	509	8:30	sz. v.	Szolnok	497	8:00	sz. v.	Lawoczne, Maramarossziget
				308	5:55	sz. v.	Ruttká, Berlin	313	8:45	sz. v.	Hatvan	1009	8:05	sz. v.	Fiume, Bród, Pécs
				1004	6:15	sz. v.	Zágráb, Fiume, (Roma, Napoly, Nizza)	13	9:20	sz. v.	Győr	1705	8:20	sz. v.	Stanislaw, M.-sziget
				318	6:15	sz. v.	Nagykátá, Szolnok	1005	9:35	sz. v.	(Fiume, J) Triest, (Tapolca, Balatonfüred)	25	8:30	sz. v.	Bicske
				330	6:25	sz. v.	Pécel	307	9:50	sz. v.	Berlin, Ruttká	9	8:45	sz. v.	Wien, Graz, Triest
				914	6:25	sz. v.	Topolya	913	9:55	sz. v.	Szabadka	1507	8:45	sz. v.	Csorba, Kassa
				314	6:40	sz. v.	Hatvan	409	10:10	sz. v.	Miskolc	331	9:05	sz. v.	Pécel
				26	6:55	sz. v.	Bicske	5	10:20	sz. v.	Sopron, Győr, Br.-K	303	9:15	sz. v.	Berlin, Ruttká
				1706	7:05	sz. v.	M.-sziget, Stanislaw	21	10:45	sz. v.	Torhagy, Triest	314	9:25	sz. v.	Triest, Szekesfehervár
				16	7:15	sz. v.	Győr, Triest				1001	9:35	sz. v.	(Vinkovce, Eszék)	
				316	7:35	sz. v.	Hatvan				915	9:45	sz. v.	Kiskőrös	
				1006	7:40	sz. v.	Fiume				403	9:55	sz. v.	Lemberg, M.-sziget	
				1510	8:00	sz. v.	Kassa, Csorba				305	10:00	sz. v.	Sofia, Belgrad	
				918	8:00	sz. v.	Kunszentmiklós-Tass				1303	10:10	sz. v.	Graz, Triest	
				1912	8:25	sz. v.	Pécs, Bród, Sarajevo				327	10:25	sz. v.	Gödöllő	
				334	8:50	sz. v.	Gödöllő				517	10:35	sz. v.	Nagykátá	
				514	9:05	sz. v.	Nagykátá, Szolnok				1109	10:45	sz. v.	Tapolca, Balatonfüred	
				1306	9:25	sz. v.	Fehring, Graz				1503	10:50	sz. v.	Csorba, Kassa	
				608	9:30	sz. v.	Arad, Brasso								
				1506	10:00	sz. v.	Kassa, Csorba								
				910	10:10	sz. v.	Belgrad								
				406	10:15	sz. v.	Kassa, Lemberg								
				1019	10:25	sz. v.	Fiume, Napoly								
				12	11:00	sz. v.	Wien, Paris								
				338	11:10	v. v.	Ruttká, Berlin								
				614	11:25	sz. v.	Arad, Debrecen								
				422	11:30	v. v.	Hatvan, Szerencs								

A vonatok indulása Budapest ny. p.-udvarról.

Érvényes 1910. október 1-től.

A vonatok érkezése Budapest ny. p.-udvarra.

Dél felé				Dél felé				Dél felé				Dél felé			
Vonat-szám	óra	perc	Vonat-néve	Vonat-szám	óra	perc	Vonat-néve	Vonat-szám	óra	perc	Vonat-néve	Vonat-szám	óra	perc	Vonat-néve
148	6:15	sz. v.	Rakospalota-Ujpest	714	12:05	sz. v.	Szeged, Szolnok	145	5:05	sz. v.	Dunakeszi-Alag	157	12:05	sz. v.	Rakospalota-Ujpest
122	6:35	sz. v.	Ersekújvár, Ipolyáság	4106	12:10	sz. v.	Esztergom	723	5:25	sz. v.	Cegléd	123	1:25	sz. v.	Nagyvárad
718	6:50	sz. v.	Szeged, Szolnok	1402	12:20	sz. v.	Zsolna, Berlin	725	5:35	sz. v.	Cegléd	703	1:35	sz. v.	Bukarest, Bazias
152	6:50	sz. v.	Gödöllő	128	12:25	sz. v.	Nagyvárad	4101	5:50	sz. v.	Esztergom	103	1:40	sz. v.	Paris, Wien
4102	6:50	sz. v.	Esztergom	114	12:45	sz. v.	Wien	1394	6:00	sz. v.	Nagyvárad	503	1:50	sz. v.	Kolozsvar, Tóvis
150	6:55	sz. v.	Rakospalota-Ujpest	160	13:00	sz. v.	Rakospalota-Ujpest	726	6:00	sz. v.	Cegléd	159	1:55	sz. v.	(Sz.-Németi, Szolnok)
6002	6:55	sz. v.	Lajosmizse, Kecskem.	162	1:00	sz. v.	Dunakeszi-Alag	147	6:05	sz. v.	Rakospalota-Ujpest	159	1:55	sz. v.	Rakospalota-Ujpest
102	6:55	sz. v.	(Wien, Paris, Ostende, ex. v. London)	4114	1:00	sz. v.	Piliscsaba	6505	6:10	sz. v.	Lajosmizse	4107	2:05	sz. v.	Esztergom
				504	2:00	sz. v.	(Szatmár-Németi, Kolozsvar, Brasso)	721	6:20	sz. v.	Szolnok, Cegléd	161	2:40	sz. v.	Dunakeszi-Alag
				126	2:10	sz. v.	Parkány-Nána	6013	6:25	sz. v.	Konstantinápoly, Belgrad	163	3:00	sz. v.	Rakospalota-Ujpest
				164	2:15	sz. v.	Rakospalota-Ujpest	7015	6:30	sz. v.	Konstantinápoly, Bukarest	6507	3:20	sz. v.	Kecskem., Lajosmizse
				4108	2:20	sz. v.	Esztergom	139	6:35	sz. v.	Nagyvárad	713	4:05	sz. v.	Temesvár J., Szeged
				104	2:30	sz. v.	Wien, Paris	1407	6:40	sz. v.	Berlin, Zsolna	127	4:10	sz. v.	Nagyvárad
				154	2:35	sz. v.	Galánta	217	7:15	sz. v.	Parkány-Nána	4109	5:00	sz. v.	Esztergom
				708	2:40	sz. v.	Bukarest, Bazias	709	7:20	sz. v.	Bukarest, Bazias	215	5:30	sz. v.	Ersekújvár
				712	2:45	sz. v.	Cegléd	501	7:30	sz. v.	(Bukarest, Kolozsvar, Maramarossziget)	165	5:35	sz. v.	Rakospalota-Ujpest
				712	2:50	sz. v.	Lajosmizse, Kecskem.	501	7:30	sz. v.	(Bukarest, Kolozsvar, Maramarossziget)	115	5:55	sz. v.	Wien, Berlin
				6004	2:55	sz. v.	Rakospalota-Ujpest	149	7:35	sz. v.	Rakospalota-Ujpest	1401	6:20	sz. v.	Berlin, Zsolna
				100	3:00	sz. v.	Rakospalota-Ujpest	117	7:40	sz. v.	Paris, Wien	707	6:35	sz. v.	Orsova, Bazias
				130	3:05	sz. v.	Nagyvárad	4103	7:45	sz. v.	Esztergom	167	6:40	sz. v.	Rakospalota-Ujpest
				110	3:10	sz. v.	Szeged	6501	7:50	sz. v.	Kecskem., Lajosmizse	105	7:10	sz. v.	Wien
				150	3:15	sz. v.	Rakospalota-Ujpest	131	7:55	sz. v.	Gödöllő	711	7:40	sz. v.	Bazias, Temesvár
				6508	3:15	sz. v.	Cegléd	131	8:10	sz. v.	Parkány-Nána	169	7:45	sz. v.	Rakospalota-Ujpest
				158	3:20	sz. v.	Rakospalota-Ujpest	727	8:05	sz. v.	Cegléd	4113	8:10	sz. v.	Piliscsaba
				724	3:25	sz. v.	Rakospalota-Ujpest	131	8:10	sz. v.	Parkány-Nána	137	8:20	sz. v.	Nagyvárad
				724	3:30	sz. v.	Nagyvárad	719	8:35	sz. v.	Kiskunfélegyháza	125	8:50	sz. v.	Parkány-Nána
				724	3:35	sz. v.	Cegléd	153	9:10	sz. v.	Dunakeszi-Alag	197	9:05	sz. v.	Wien
				724	3:40	sz. v.	Nagyvárad	705	9:20	sz. v.	Szeged	4111	9:25	sz. v.	Esztergom
				4110	6:40	sz. v.	Esztergom	1403	9:40	sz. v.	Berlin, Pozsony	6503	9:30	sz. v.	Kecskem., Lajosmizse
				725	6:45	sz. v.	Cegléd, Szolnok	4105	9:55	sz. v.	Esztergom	171	9:35	sz. v.	Dunakeszi-Alag
				1406	6:50	sz. v.	Pozsony, Berlin	150	10:25	sz. v.	Rakospalota-Ujpest	1405	9:40	sz. v.	Berlin, Zsolna
				134	6:55	sz. v.	Parkány-Nána	715	10:						

Első magyar vill. erőre berend. hangszergyár.

Stowasser János

császári és kir. udvari szállító,

a m. kir. operaházi tagok, budapesti színházak, zeneakadémia, zenekörök, az összes fővárosi iskolák stb. szállítója, a hangfokozó gerenda és a javított Rákóczi-tárogató feltalálója.

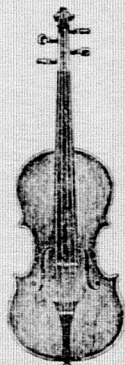
Budapest, II., Lánchíd-u. 5. sz.

Gyár: II., Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós
és fuvós hangszergyára.

Ajánlja mindenféle salát gyárakban készült hangszereit, úgyszintén burkokat és hangszóró-alkatrészeket: hegedűk vonóval 8 koronától.

Hangfokozó-gerenda, mely által bármely hegedű, gordonka, heflészese után sokkal jobb, erősebb hangot nyer (biz. és siker). 283-11.

Tárogatók 70 koronától.

Harmoniumok 90 koronától.

Pedál-harmoniumok legolcsóbb gyári árban.

Tanérőknek kedvezmény!

Javítások a legművészebb kivitelben. Arjegyek kívánatra ingyen bérmentve.

Vetítőgépet az iskolának!

A Hollós-féle vetítő taneszközök műintézete kibocsájtotta II. számú diaposzitiv jegyzékét az iskoláknak készülő képeiről.

A sorozatokhoz paedagógusok írják a «Szöveggönyveket». A vállalat paedagógiai irányítója Moussong Géza, fővárosi igazgató.

A körültekintő, szakszerű összeállítás dacára a Hollós-féle műintézet képei a legolcsóbbak, s mégis minden sorozathoz díjtalanul csatolják a megfelelő szöveggönyvet.

Az iskolai oktatás élénkítésére és értékének emelésére igen fontosak a vetített képek. Olcsóságánál fogva minden iskola beszerezheti. Kezelése egyszerű.

A vetítőgép ára 80-100 korona. A diaposzitivok darabja 1 korona.

Tessék jegyzéket kérni a HOLLÓS-féle műintézettől, Budapest, VII., Lövölde-tér 7. szám

Serétes és golyós vadászfegyverek

eredeti, kitűnően szabályozott és belőtt Browningpisztolyok, revolvereket, flobertekeket és karabélyokat csekély havi törlesztésre szállítja

Nowotny J. fegyvergyáros,

budapesti telepe. Budapest, VI., Nagymező u. 21.

Kérjen fegyverárjegyzéket!

41-1.

Elismert elsőrangú műremek csak a Zimmermann-féle harmoniumok!

Az előkelő valódi Zimmermann-féle

HARMONIUMOK

legelőnyösebben beszerezhetők közvetlen a monarchia vezér-képviselőitől.

HÖRL NÁNDOR
Pozsony, Ferenciek-tere 4.

Főtiszt. papság és tanároknak kényelmes részletfizetés.

Harmonium-katalogus ingyen!

Üzletek: Lipse, Szent-Pétervár, Moszkva, Riga és London.

NÉPISKOLAI GIMTÁBLÁK

45-60 cm. nagyságban, rendkívül tartós, ölmözött acélbadoglemezből, fehérzománc alapfestéssel fekete nagybetűs felirattal, az i. látható mintarajz szerint színes magyar címerrel ellátva darabonként 10 koronáért megrendelhetők.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv. társ.

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/B. sz.
Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető.

278

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ és TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekkéi templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig.

Tanérőknek s lelkészeknek különös szálékengedély. Arjegyek ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve.

93